

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU10

Arbetsmiljö och arbetstid

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Yrkandena handlar bl.a. om dödsolyckor i arbetslivet, åtgärder mot arbetslivskriminalitet, systematiskt arbetsmiljöarbete, skyddsombudens verksamhet, uppdrag till Arbetsmiljöverket samt om arbetstidsförkortning, delade turer m.m. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete och gällande regelverk.

I betänkandet finns 18 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och sex särskilda yttranden (SD, C, KD).

Behandlade förslag

Ett sextiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet.....	7
Åtgärder mot arbetslivskriminalitet.....	10
Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.....	14
Skyddsombudens verksamhet.....	19
Uppdrag till Arbetsmiljöverket.....	22
Företagshälsovården.....	25
Arbetskläder för förskolepersonal.....	27
Åtgärder mot ofrivillig deltid.....	28
Arbetsstidslagen m.m.....	29
Reservationer.....	33
1. Nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet, punkt 1 (V).....	33
2. Nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet, punkt 1 (KD).....	34
3. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet, punkt 2 (M, SD).....	35
4. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet, punkt 2 (C).....	35
5. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet, punkt 2 (V).....	36
6. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet, punkt 2 (L).....	37
7. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 3 (M).....	38
8. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 3 (SD).....	40
9. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 3 (L).....	41
10. Skyddsombudens verksamhet, punkt 4 (M, SD, L).....	42
11. Skyddsombudens verksamhet, punkt 4 (V).....	43
12. Uppdrag till Arbetsmiljöverket, punkt 5 (M).....	45
13. Uppdrag till Arbetsmiljöverket, punkt 5 (V).....	46
14. Uppdrag till Arbetsmiljöverket, punkt 5 (KD).....	46
15. Företagshälsovården, punkt 6 (M).....	48
16. Företagshälsovården, punkt 6 (V).....	48
17. Åtgärder mot ofrivillig deltid, punkt 8 (L).....	49
18. Arbetsstidslagen m.m., punkt 9 (V).....	50
Särskilda yttranden.....	53
1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 3 (C).....	53
2. Skyddsombudens verksamhet, punkt 4 (SD).....	53
3. Skyddsombudens verksamhet, punkt 4 (KD).....	53
4. Uppdrag till Arbetsmiljöverket, punkt 5 (SD).....	54
5. Åtgärder mot ofrivillig deltid, punkt 8 (C).....	54
6. Arbetsstidslagen m.m., punkt 9 (SD).....	54
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	56
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20.....	56

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1123 av Åsa Eriksson m.fl. (S),

2019/20:1423 av Leif Nysmed m.fl. (S),

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2019/20:1832 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S) och

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 26.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (KD)

2. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8, 11 och 12,

2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 2, 4 och 5,

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 24 och

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35.

Reservation 3 (M, SD)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (V)

Reservation 6 (L)

3. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:242 av Martina Johansson (C),

2019/20:448 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2019/20:571 av Anna Wallentheim och Hillevi Larsson (båda S),

2019/20:823 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,

2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 1 och 3,

2019/20:3189 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 6.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (L)

4. Skyddsombudens verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 5,

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4–6 och 10,

2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 6 och

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 32 och 33.

*Reservation 10 (M, SD, L)**Reservation 11 (V)***5. Uppdrag till Arbetsmiljöverket**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:473 av Magnus Manhammar (S),

2019/20:1116 av Peter Persson (S),

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2019/20:2257 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3,

2019/20:2338 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 34,

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 25 och

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 25 och 27.

*Reservation 12 (M)**Reservation 13 (V)**Reservation 14 (KD)***6. Företagshälsovården**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 och

2019/20:2927 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8.

*Reservation 15 (M)**Reservation 16 (V)***7. Arbetskläder för förskolepersonal**

Riksdagen avslår motion

2019/20:683 av Michael Rubbestad (SD).

8. Åtgärder mot ofrivillig deltid

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2057 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och

2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 7.

*Reservation 17 (L)***9. Arbetstidslagen m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:13 av Fredrik Lindahl (SD),

2019/20:797 av Amineh Kakabaveh (-),

2019/20:991 av Hanna Westerén (S),

2019/20:1620 av Ali Esbati m.fl. (V),

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13–16 och

2019/20:3309 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1–3.

Reservation 18 (V)

Stockholm den 26 mars 2020

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Gulan Avci (L), Mats Green (M), Magnus Persson (SD), Martin Ådahl (C), Josefin Malmqvist (M), Ebba Hermansson (SD), Ciczie Weidby (V), Désirée Pethrus (KD), Maria Stockhaus (M), Christer Nylander (L), Anna-Caren Säterberg (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Lawen Redar (S), Rikard Larsson (S), Karolina Skog (MP) och Angelika Bengtsson (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 56 motionsyrkanden om arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor från allmänna motionstiden 2019/20. Yrkandena handlar bl.a. om dödsolyckor i arbetslivet, åtgärder mot arbetslivskriminalitet, systematiskt arbetsmiljöarbete, skyddsombudens verksamhet, uppdrag till Arbetsmiljöverket samt om arbetstidsförkortning, delade turer m.m.

Motionsyrkandena återges i bilagan.

Utskottets överväganden

Nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tillsättande av en statlig kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet. Utskottet hänvisar bl.a. till regeringens arbete med att ta fram en ny arbetsmiljöstrategi. Jämför reservation 1 (V) och 2 (KD).

Motionerna

För att vända den negativa utvecklingen med ökande antal arbetsolyckor med dödlig utgång anser Vänsterpartiet i partimotion 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. att det bör tas ett helhetsgrepp kring frågan och tillsättas en statlig kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet (yrkande 7). I en sådan kommission bör företrädare för fack, arbetsgivare och berörda myndigheter ingå.

Kristdemokraterna anser i kommittémotion 2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. att regeringen behöver hitta nya arbetssätt för att nå nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet (yrkande 26). Enligt partiet saknas det en samlad bild av orsakerna till dödsolyckorna. Mer pengar till Arbetsmiljöverket löser inte situationen, utan vad som behövs är ett strategiskt, analytiskt och långsiktigt tankesätt.

I motion 2019/20:1123 anser Åsa Eriksson m.fl. (S) att det finns behov av en översyn av arbetsmiljölagen för att nå nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet. Leif Nysmed m.fl. (S) anser i motion 2019/20:1423 att det behöver tas ett omtag för nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet. Motionärerna ser flera angreppssätt mot dålig arbetsmiljö och lyfter bl.a. fram behovet av att stärka organisationen för preventiva insatser. I motion 2019/20:1832 anser Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S) att det behövs en strategi kring nolltoleransen mot dödsolyckor. Skyddsombuden och fackföreningarna måste enligt motionärerna få fler verktyg, och det bör göras kännbart för företag som inte sätter säkerheten för sina anställda främst.

Utskottets ställningstagande

Inget annat än en nollvision kan gälla för dödsfall i arbetet. Det kan inte nog understrykas hur viktigt det är att målmedvetet arbeta förebyggande mot arbetsolyckor. Det handlar om att arbetsgivaren måste säkerställa att de anställda har tid att utföra sitt arbete, att utrustningen på arbetsplatsen är säker och hel och att alla anställda har rätt förutsättningar och rätt utbildning för att utföra sina jobb. Det handlar om att skapa en kultur på jobbet och i samhället

där alla arbetar tillsammans för att en trygg och säker arbetsmiljö ska vara en självklar utgångspunkt på alla arbetsplatser. Ingen ska behöva dö, bli sjuk eller skada sig på sitt arbete.

Utskottet kan dessvärre inte heller detta år konstatera att den negativa trenden med ett ökande antal dödsolyckor är bruten; alltså inträffar alldeles för många dödsolyckor på våra arbetsplatser. Det är en tragedi för alla berörda och även ett stort misslyckande för såväl arbetsgivaren som samhället.

I likhet med vad både Vänsterpartiet och Kristdemokraterna lyfter fram i sina respektive motioner anser utskottet att det finns behov av att ta ett helhetsgrepp kring frågan om dödsolyckor i arbetslivet. I regeringens arbetsmiljöstrategi för 2016–2020 är att förhindra dödsolyckor en av regeringens tydliga prioriteringar. Denna strategi har enligt utskottet varit ett viktigt verktyg och inneburit att man tagit ett samlat grepp kring arbetet med att förhindra att arbetsrelaterade dödsfall inträffar. Det är dock tydligt att mer måste göras och att arbetet utifrån nollvisionen mot arbetsolyckor och förebyggande av arbetsolyckor måste fortsätta med oförminskad kraft.

Förbättringar i arbetsmiljön kräver åtgärder från såväl staten som arbetsmarknadens parter. En god dialog mellan staten och arbetsmarknadens parter om hur politiken kan utvecklas och vilka insatser som bör göras är enligt utskottet en viktig del i en väl fungerande arbetsmarknadspolitik. Den kunskap och erfarenhet som arbetsmarknadens parter besitter är angelägen att ta till vara. Utskottet noterar därför med gillande det dialogforum för arbetsmiljöfrågor vid Arbetsmarknadsdepartementet som regeringen inrättat som en del i arbetsmiljöstrategin för att upprätthålla och fördjupa trepartsarbetet. Syftet med dialogforumet är att löpande diskutera redan pågående, planerade och framtida åtgärder inom arbetsmiljöområdet med arbetsmarknadens parter och andra relevanta aktörer.

Utskottet konstaterar att regeringen har inlett ett arbete med att ta fram en ny arbetsmiljöstrategi som ska ta vid när den nuvarande löper ut och gälla för perioden 2021–2026. Som ett led i detta arbete har Statskontoret haft i uppdrag att utvärdera regeringens innevarande arbetsmiljöstrategi. Detta uppdrag har nyligen redovisats. Statskontoret bedömer att strategin och de uppdrag som har lämnats i samband med den överlag ger goda förutsättningar för att uppnå strategins mål och det övergripande målet för arbetsmiljöpolitiken. Det finns enligt Statskontoret emellertid utrymme för att bl.a. bedriva det strategiska arbetsmiljöarbetet ännu mer effektivt.

Som utskottet redovisade i förra årets betänkande om arbetsmiljöfrågor, se betänkande 2018/19:AU10 (s. 8), har regeringen gett bl.a. Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap ett flertal uppdrag utifrån nollvisionen mot dödsolyckor och för att förebygga arbetsolyckor.

Utskottet vill detta år särskilt framhålla det uppdrag som regeringen i juni 2019 gav Arbetsmiljöverket att göra en analys av de omständigheter som föregick de dödsolyckor i arbetslivet som skedde under 2018 och första halvåret 2019 samt dra slutsatser och överväga lämpliga åtgärder som kan bidra till det förebyggande arbetsmiljöarbetet (A2019/01198/ARM).

Uppdraget har nyligen redovisats för regeringen. I sin rapport redovisar Arbetsmiljöverket att flera initiativ för att höja säkerheten i arbetsmiljön pågår sedan en tid eller har nyligen påbörjats. Utskottet instämmer med Arbetsmiljöverket om att det är mycket viktigt att detta arbete får fortsätta och kan spridas till arbetsplatserna. Pågående initiativ, åtgärder enligt Arbetsmiljöverkets förslag och att varje arbetsplats systematiskt arbetar med säkerhet och arbetsmiljöarbete behövs för att vi tillsammans ska kunna nå nollvisionen.

Utskottet vill också lyfta fram det initiativ som togs under våren 2019 av sex statsråd med ansvar för frågor kopplade till de branscher som är mest drabbade av dödsolyckor för att gemensamt lyfta upp det viktiga arbetet mot dödsolyckor och tillsammans arbeta för att förhindra ytterligare olycksfall med dödlig utgång.

Behovet av god branschkunskap hos Arbetsmiljöverkets inspektörer är en av de saker som lyfts fram av arbetsmarknadens parter som en viktig åtgärd för att förhindra dödsolyckor i arbetslivet. Utskottet konstaterar med gillande att Arbetsmiljöverket i sitt regleringsbrev för 2020 fått i uppdrag att redovisa hur myndigheten säkerställer att dess inspektörer har tillräcklig branschkunskap. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 april 2020.

För att nå framgång i arbetet mot en nollvision och med att förebygga dödsolyckor krävs samarbete och att arbetsmarknadens parter fortsätter att fördjupa sitt arbete för att skapa en god säkerhetskultur. Utskottet ser mycket positivt på de partsgemensamma insatser i dessa frågor som görs bl.a. inom Prevent, det privata näringslivets samverkansorgan för arbetsmiljöfrågor, och inom Sunt arbetsliv som är motsvarande organ för kommun- och regionsektorn.

Utskottet noterar vidare att anslagen till arbetsmiljöpolitiken höjts under den förra mandatperioden. Detta har bl.a. inneburit att Arbetsmiljöverket har kunnat anställa fler än 100 nya arbetsmiljöinspektörer. Utskottet konstaterar också att regeringen i budgetpropositionen för 2020 gjort en satsning på inspektionsverksamheten, denna gång med fokus på fler inspektioner för att förhindra dödsolyckor i arbetslivet.

Hur vi ytterligare kan stärka åtgärderna mot dödsolyckor i arbetslivet är en fråga som måste hållas ständigt levande och diskuteras brett. En viktig del i detta arbete är, som utskottet kommer att behandla närmare i följande avsnitt, att bekämpa alla former av arbetslivskriminalitet. Avslutningsvis vill utskottet understryka den viktiga roll som skyddsombuden har i arbetet med att minska olyckor och dödsfall i arbetet. Utskottet återkommer även i denna del längre fram i betänkandet.

Sammantaget kan utskottet konstatera att det bedrivs ett brett arbete för att få ner antalet arbetsrelaterade dödsfall och att framför allt regeringens arbete med att ta fram en ny arbetsmiljöstrategi förväntas innebära att ett helhetsgrepp tas kring denna angelägna fråga. Utskottet anser därför inte att det i nuläget finns anledning för riksdagen att rikta något tillkännagivande till

regeringen i enlighet med vad som efterfrågas i motionerna. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Åtgärder mot arbetslivskriminalitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. inrätta arbets-kriminalitetscenter och om preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 3 (M, SD), 4 (C), 5 (V) och 6 (L).

Motionerna

Moderaterna har i kommittémotion 2019/20:3190 av Mats Green m.fl. förslag om att förlänga preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott av normalgraden från två till fyra år och preskriptionstiden för grova arbetsmiljöbrott från fem till tio år (yrkande 24). Partiet pekar på att erfarenheter visar att den gällande preskriptionstiden många gånger inte är tillräcklig för att åklagare och polis ska kunna utföra de adekvata utredningar som erfordras.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. att utredningsarbetet vid arbetsplatsolyckor kan vara komplicerat bl.a. med hänsyn till att entreprenader ofta utförs i flera led. Sverigedemokraterna anser att den gällande preskriptionstiden är för kort och föreslår därför att den ska utökas till det dubbla, dvs. fyra år för normalgraden och tio år för grova brott (yrkande 1).

Centerpartiet konstaterar i kommittémotion 2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. att Arbetsmiljöverket i sitt uppdrag kan komma i kontakt med arbetsplatser där människor utnyttjas i människohandelssyfte men att myndighetens möjligheter att agera är begränsade. Centerpartiet föreslår därför att regeringen ser över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag (yrkande 35).

Vänsterpartiet anför i partimotion 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. att lagstiftningen om arbetsmiljöbrott är otillräcklig. Regeringen bör enligt Vänsterpartiet återkomma med förslag om straffansvar för fler arbetsmiljöbrott (yrkande 8). Vidare i samma motion framhåller Vänsterpartiet att det finns behov av stärkt myndighetssamverkan för att stoppa arbetslivskriminaliteten (yrkande 11). Ett sätt att stärka detta arbete vore enligt Vänsterpartiet att inrätta särskilda kontor där företrädare för de berörda myndigheterna kan arbeta tillsammans. Vänsterpartiet föreslår därför att regeringen ska tillsätta en utredning som ser över möjligheten att inrätta arbetslivskriminalitetscenter i syfte att stärka det myndighetsgemensamma arbetet mot den systematiska kriminaliteten på arbetsplatserna (yrkande 12).

Liberalerna har i kommittémotion 2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. förslag om att se över Arbetsmiljöverkets rutiner för att myndigheten i högre

utsträckning ska fokusera sina insatser vid arbetsplatser som enligt statistik och forskning är överrepresenterade när det gäller platsolyckor och arbetsmiljöbrott (yrkande 2). Liberalerna föreslår i samma motion att det ska bli enklare att tipsa och anmäla till Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen (yrkande 4). Genom en mer systematisk strategi för att ta emot och uppmuntra till att lämna tips skulle fler arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäckas och inspekteras. Liberalerna anser vidare att personer som vågar anmäla och påtala brister, s.k. visselblåsare, måste få stöd att göra så av såväl myndigheter som arbetsgivare. Liberalerna föreslår därför att Arbetsmiljöverket ska ges i uppdrag att utreda hur det kan bli enklare att rapportera utan att riskera påföljder från såväl arbetsgivare som andra anställda (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att understryka att inte någon som helst form av arbetslivskriminalitet hör hemma på svensk arbetsmarknad. Fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet leder till negativa konsekvenser för arbetstagare, företag, samhället och statsfinanserna. Den arbetslivskriminalitet som tyvärr finns i Sverige där människor utnyttjas och som dessutom är en inkomstkälla för den organiserade brottsligheten måste enligt utskottet bekämpas med kraft.

En stor utmaning i arbetsmiljöarbetet är att stoppa företag som medvetet fuskar för att uppnå konkurrensfördelar. Sedan 2018 arbetar åtta myndigheter gemensamt på uppdrag av regeringen för att kontrollera och stävja osund konkurrens i arbetslivet. Arbetsmiljöverket, Polismyndigheten och i vissa fall Skatteverket medverkar i själva kontrollerna. Andra myndigheter, exempelvis Ekobrottsmyndigheten och Migrationsverket, deltar i planering, informationsutbyte och efterföljande utredning.

Myndigheterna redovisade i slutet av januari sin lägesrapport av de kontroller som genomfördes under 2019. Över 2 000 myndighetsgemensamma kontroller genomfördes under förra året. Arbetet har gett resultat; drygt ett av tio kontrollerade företag tvingades att stänga hela eller delar av sin verksamhet på grund av de brister som hittats, och sammanlagt har ca 10 miljoner kronor utfärdats i sanktionsavgifter.

Utskottet följer detta myndighetsgemensamma arbete med stort intresse. Det är tydligt att fortsatt arbete krävs, och utskottet välkomnar därför det utredningsarbete som arbetsmarknadsministern nyligen beslutat om (A2020/00229/SV). En utredare ska följa upp och analysera arbetet med de myndighetsgemensamma kontrollerna samt komma med förslag på hur myndigheternas fortsatta arbete mot arbetslivskriminalitet ska kunna fungera på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2020.

Det som Vänsterpartiet efterfrågar om stärkt myndighetssamverkan och om att inrätta arbetslivskriminalitetscenter ligger enligt utskottet i stora delar i

linje med den politik som regeringen för på området. Utskottet anser vidare att den nämnda utredningens överväganden och förslag bör inväntas innan det kan anses motiverat att överväga om arbetet bör organiseras på annat sätt.

Utskottet håller med Liberalerna om vikten av att våga anmäla och påtala brister i arbetsmiljön. Utskottet konstaterar att det i det ovan nämnda utredningsuppdraget ingår att undersöka förutsättningarna för en myndighetsgemensam tipsingång. I avvaktan på redovisningen av detta uppdrag anser utskottet inte att det finns skäl att ta något initiativ i frågan från riksdagens sida. Utskottet vill också lyfta fram det arbete som gjorts inom Arbetsmiljöverket med att införa ett enhetligt sätt för hur tips och anmälningar ska hanteras inom myndigheten. Detta har lett till nya arbetssätt för hur Arbetsmiljöverket bedömer vilka tips som ska leda till en tillsynsinsats. Exempelvis ska alla tips och anmälningar om fallrisker och asbest leda till en tillsynsinsats förutsatt att de är tillsynsbara.

När det gäller Liberalernas yrkande om bättre stöd till s.k. visselblåsare vill utskottet påminna om det stärkta skydd för visselblåsare som infördes den 1 januari 2017 genom lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Vidare kan framhållas det allmänna skydd som finns mot repressalier när offentligt anställda använder sin grundlagsskyddade meddelarfrihet. Utskottet vill också hänvisa till det arbete som bedrivs av Utredningen om genomförande av visselblåsardirektivet (A 2019:02). Uppdraget ska redovisas senast den 29 maj 2020. Utskottet ser i nuläget inte behov av ytterligare åtgärder.

När det gäller Liberalernas yrkande om Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete konstaterar utskottet att Arbetsmiljöverkets urval av vilka arbetsplatser som myndigheten ska inspektera görs utifrån en samlad riskvärdering som baseras på omvärldsanalyser, arbetsskade- och olycksfallsstatistiken, dialog med arbetsmarknadens parter, anmälningar från skyddsombud och andra samt läkares anmälningar. Utskottet förutsätter att Arbetsmiljöverket i detta sammanhang arbetar på det sätt som efterfrågas i det aktuella motionsyrkandet. Som utskottet har redogjort för ovan har Arbetsmiljöverket också tagit fram nya arbetssätt för hur de bedömer vilka tips som ska leda till en tillsynsinsats.

När det gäller förslaget från Centerpartiet om att Arbetsmiljöverket ska ges ett brottsutredande uppdrag konstaterar utskottet att detta har behandlats flera gånger tidigare i utskottet, senast i betänkande 2018/19:AU10 (s. 16). Utskottet vill även detta år hänvisa till det ovan nämnda myndighetsgemensamma arbete som bedrivs för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Berörda myndigheter har olika uppdrag och ansvarsområden när det gäller att bekämpa dessa problem. De har också olika kunskap och metoder att tillgå, och utskottet delar inte Centerpartiets uppfattning om att Arbetsmiljöverkets uppdrag bör ändras.

Utskottet noterar i sammanhanget också den granskning som Riksrevisionen för närvarande genomför av regeringens och myndigheternas arbete mot arbetskraftsexploatering. Resultatet av granskningen kommer att

presenteras i en rapport med planerad publicering i december 2020. Utskottet vill även lyfta fram vikten av ytterligare åtgärder för att komma till rätta med samhällsskadligt missbruk av systemet för arbetskraftsinvandring och att arbetskraftsinvandrare utnyttjas. Utskottet välkomnar därmed den utredning som regeringen nyligen tillsatt om arbetskraftsinvandring som bl.a. har i uppdrag att överväga åtgärder för att motverka att arbetskraftsinvandrare utnyttjas (dir. 2020:8). Utredningens slutbetänkande ska vara klart den 1 november 2021.

Utskottet konstaterar vidare när det gäller insatser mot arbetslivskriminalitet att regeringen har vidtagit en rad åtgärder under den senaste mandatperioden för att bekämpa denna form av kriminalitet. Till exempel har Polismyndigheten fått större befogenheter att genomföra arbetsplatsinspektioner. Polisen kan göra stickprovskontroller på arbetsplatser inom riskbranscher för att kontrollera att arbetsgivare inte har anställda som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige. Vidare har ett nytt brott, människoexploatering, införts i brottsbalken för att stärka det straffrättsliga skyddet mot exploatering av människor.

En annan åtgärd som vidtagits är att maxbeloppet för företagsboten har höjts från 10 miljoner kronor till 500 miljoner kronor. Det innebär en kraftig skärpning av straffen för större företag som gör sig skyldiga till särskilt klandervärd brottslighet, exempelvis eftersatt kontroll som leder till allvarliga arbetsplatsolyckor eller dödsfall.

Moderaterna och Sverigedemokraterna har båda yrkanden om att preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott bör förlängas. Liknande förslag har behandlats av utskottet flera gånger tidigare, senast i betänkande 2018/19:AU10 (s. 21 f.). Liksom tidigare kan utskottet konstatera att preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott följer de allmänna preskriptionstiderna i brottsbalken och beror på straffskalan för brottet – ju strängare straff, desto längre preskriptionstid. Utskottet noterar dock att arbetsmarknadsministern i en interpellationsdebatt i riksdagen om dödsfall på jobbet anförde att det pågår ett arbete för att se över preskriptionstiden (prot. 2019/20:30 anf. 56). I debatten framhöll ministern vidare att det allra viktigaste är att förkorta handläggningstiderna, och därför pågår det ett arbete där Polismyndigheten, Arbetsmiljöverket och Åklagarmyndigheten utvecklar och ökar kunskaperna om att utreda arbetsmiljöbrott. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer myndigheternas arbete och är lyhörd för om det finns problem med lagstiftningen. Därmed ser utskottet inte anledning att rikta något tillkännagivande till regeringen om preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott. Utskottet ser inte heller anledning att ställa sig bakom Vänsterpartiets förslag om straffansvar för fler arbetsmiljöbrott.

Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringen vidtagit en rad åtgärder som bidrar till att skapa bättre och tryggare arbetsplatser och välkomnar det omfattande arbete som pågår på olika håll för att bekämpa arbetslivskriminaliteten. Något ytterligare initiativ från riksdagens sida är enligt

utskottet inte nödvändigt, och därför avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och om att förebygga psykisk ohälsa på arbetsplatser. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 7 (M), 8 (SD) och 9 (L) samt särskilt yttrande 1 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3189 av Mats Green m.fl. konstaterar Moderaterna med oro att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor orsakade av organisatoriska och sociala problem har ökat ett antal år i rad, och man anser därför att det behövs insatser på flera plan för att möta denna ohälsa (yrkande 10). Enligt partiet behöver det bl.a. skapas en bättre incitamentsstruktur för arbetsgivare när det gäller det förebyggande arbetet med psykosocial arbetsmiljö, samt tidiga insatser och bättre rehabilitering.

Sverigedemokraterna anser i kommittémotion 2019/20:823 av Richard Jomshof m.fl. att trygghet på arbetsplatsen måste garanteras precis som att alla människor ska ha rätt till ett tryggt liv i hemmet och i det offentliga rummet. Sverigedemokraterna vill därför att uppföljningen av arbetsgivare som bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete i fortsättningen görs årligen (yrkande 10). Sverigedemokraterna framhåller vidare det ansvar som samtliga arbetsgivare har att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete (yrkande 11). Partiet tar upp bristande organisationsstruktur, vilket bl.a. kan handla om ensamarbete på kvällar eller osäker kontanthantering, som exempel på vad arbetsgivare måste arbeta med för att minska riskerna för våld och andra tillbud på arbetsplatsen.

Centerpartiet anser i kommittémotion 2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. att man bör se över möjligheterna att förbättra arbetsmiljön på svenska arbetsplatser genom ökat fokus på stöd till arbetsgivarnas arbetsmiljöarbete (yrkande 6). Det behövs enligt partiet specifika satsningar på bättre förutsättningar för arbetsgivare att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete, och ett speciellt fokus bör läggas på små företags förutsättningar.

Liberalerna anser i kommittémotion 2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. att regeringens arbetsmiljöstrategi i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete (yrkande 1). Liberalerna anser vidare att det bör utredas hur arbetsmiljöföreskrifter i högre utsträckning kan ge anvisningar om hur arbetsplatser kan motverka stress som är kopplad till psykisk ohälsa (yrkande 3).

Enligt partiet måste arbetsgivare ges incitament till att förebygga stress på arbetsplatsen, och arbetstagare måste ges möjligheter att hantera sin arbets-situation.

Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S) understryker i motion 2019/20:448 vikten av en god arbetsmiljö. Motionärerna anser att det bör tas fram en plan för hur vi säkerställer en god arbetsmiljö för arbetstagare i takt med att pensionsåldern höjs.

Anna Wallentheim och Hillevi Larsson (båda S) anser i motion 2019/20:571 att arbetsmiljölagstiftningen bör moderniseras. Arbetsgivare behöver enligt motionärerna kartlägga och förebygga digital stress med särskilt fokus på den kognitiva inverkan som digital stress kan ha.

Martina Johansson (C) tar i motion 2019/20:242 upp problemet med ökande psykisk ohälsa. Motionären anser att myndigheterna bör arbeta mer gränsöverskridande för att minska den psykiska ohälsan. Det kan handla om regelrätta föreskrifter till företagen men också om hur man kan samverka så att handläggningen av t.ex. sjukskrivning blir smidigare.

Rättslig bakgrund

En arbetsgivare är enligt 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160) skyldig att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagarna utsätts för ohälsa eller olycksfall. En utgångspunkt i det förebyggande arbetet ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

Av 3 kap. 2 a § framgår att arbetsgivaren systematiskt ska planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på en god arbetsmiljö. Arbetsgivaren ska utreda arbetsskador, fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten och vidta de åtgärder som krävs till följd av detta. Arbetsgivaren är också skyldig att i den utsträckning verksamheten kräver det dokumentera arbetsmiljön och arbetet med den samt upprätta handlingsplaner för arbetsmiljöarbetet.

Bestämmelserna i arbetsmiljölagen utvecklas och preciseras av Arbetsmiljöverket bl.a. i föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) och i föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4). Föreskrifterna förtydligar vad arbetsgivare och arbetstagare ska göra inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbete som alla arbetsgivare har ansvar att bedriva.

Utskottets ställningstagande

Motionerna i detta avsnitt är inriktade på olika aspekter av arbetsgivarnas ansvar att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete och på hur den psykiska hälsan på arbetsplatsen kan främjas genom ett sådant arbete.

Utskottet vill inleda med att lyfta upp och understryka betydelsen av ett aktivt arbetsmiljöarbete på alla arbetsplatser. En god arbetsmiljö är en

förutsättning för ett hållbart arbetsliv där alla kan, vill och orkar arbeta ett helt arbetsliv. Arbetslivet får inte medföra att människor slås ut i förtid på grund av fysiska, sociala eller organisatoriska arbetsmiljöfaktorer. Betydelsen av ett fungerande och gott systematiskt arbetsmiljöarbete kan inte underskattas.

Både Centerpartiet och Liberalerna tar upp vikten av att underlätta för arbetsgivare att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete, och utskottet har naturligtvis ingen annan uppfattning. Utskottet konstaterar i likhet med tidigare år att såväl arbetsmiljölagen som Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete och om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön innehåller bestämmelser som bl.a. anger hur arbetsgivarna ska bedriva och följa upp arbetsmiljöarbetet. Tydliga regler underlättar för arbetsgivare att göra rätt och stärker rättssäkerheten på området. Som hjälp till dem som ska följa och använda föreskrifterna har Arbetsmiljöverket också tagit fram olika stöd och verktyg, bl.a. har myndigheten gett ut vägledningar till föreskrifterna. Regelverket utgör tillsammans med facklig närvaro, effektiv tillsyn och effektiva sanktionssystem en bra grund för arbetsgivarna att få till stånd ett effektivt förebyggande arbetsmiljöarbete och upprätthålla en god arbetsmiljö.

När det särskilt gäller hur man kan stödja små och medelstora företag i arbetsmiljöarbetet välkomnar utskottet att Arbetsmiljöverket enligt sin instruktion numera uttryckligen har till uppgift att ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom sitt ansvarsområde där de små och medelstora företagens behov särskilt ska beaktas.

Som Sverigedemokraterna tar upp i sin motion är hot, våld och andra tillbud på arbetsplatser arbetsmiljöproblem som måste tas på största allvar. Utskottet vill framhålla att i det uttryckliga krav som finns på alla arbetsgivare att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete ligger att kartlägga riskerna för hot och våld i arbetsmiljön, vidta förebyggande åtgärder och även ha rutiner för stöd om något sker. Som utskottet lyfte fram när utskottet behandlade motsvarande förslag under förra riksmötet, se betänkande 2018/19:AU10 (s. 12 f.), gör Arbetsmiljöverket under en fyraårsperiod en nationell inspektionsinsats där en rad olika branscher inspekteras. Liksom myndigheten förväntar sig utskottet att projektet kommer att bidra till att en större andel av landets arbetsgivare bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete och att man även arbetar mer offensivt med bl.a. de organisatoriska och sociala arbetsmiljöfrågorna och problemen med hot och våld på arbetsplatser.

När det gäller yrkandet från Sverigedemokraterna om en årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet konstaterar utskottet att även detta förslag från Sverigedemokraterna har behandlats av utskottet upprepade gånger. Som utskottet uttalat tidigare är det tveksamt om det finns ett mervärde i att låta göra tätare undersökningar, se betänkande 2018/19:AU10.

I motioner från bl.a. Moderaterna och Liberalerna efterfrågas åtgärder för att möta den oroande utvecklingen med ökad psykisk ohälsa. Utskottet delar denna oro och ser att det finns tydliga behov av insatser och åtgärder för att

stävja denna utveckling. Arbetsjukdomar som är orsakade av organisatoriska och sociala faktorer är, som Moderaterna särskilt lyfter fram, en utmaning som kräver insatser på många olika plan.

Det moderna arbetslivet är påverkat av bl.a. globalisering, digitalisering och nya arbetsformer och innebär att vi ställs inför mer komplexa arbetsmiljöutmaningar än tidigare. Arbetsmiljörelaterade problem som är kopplade till stress och psykisk ohälsa har ökat vid sidan av mer traditionella fysiska arbetsmiljöproblem. Numera är stress och andra psykiska påfrestningar de vanligaste orsakerna till arbetsrelaterade besvär för både kvinnor och män. Utskottet noterar att det främst är ohälsa på grund av organisatoriska och sociala faktorer i arbetsmiljön som ökat och det framför allt bland kvinnor.

Utskottet anser att det är viktigt att forskningsgrundad arbetsmiljökunskap sprids och kommer till användning i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Utskottet vill bl.a. uppmärksamma det regeringsuppdrag om att sammanställa kunskap om framtidens arbetsliv som Myndigheten för arbetsmiljö kunskap nyligen redovisat i rapporten Framtidens arbetsmiljö i Sverige (rapport KS 2020:1). Utskottet noterar vidare det regeringsuppdrag som samma myndighet haft att sammanställa kunskap om faktorer som skapar friska och välmående arbetsplatser. Detta uppdrag har också nyligen redovisats (rapport KS 2020:2). Inom ramen för det sistnämnda uppdraget har myndigheten tagit fram kunskapssammanställningar om friskfaktorer inom fyra fokusområden: psykosocial arbetsmiljö, ledarskap, organisering av arbetet samt fysisk belastning. I kunskapssammanställningarna finns en rad förslag inom respektive ämnesområde om hur arbetsgivare kan agera för att stärka arbetsmiljöarbetet. Utskottet noterar att myndighetens nästa steg är att inleda arbetet med att sprida de resultat som kommit fram. De nämnda rapporterna utgör enligt utskottet ett viktigt underlag i arbetet framöver med att skapa bättre förutsättningar för ett hållbart arbetsliv.

Arbetsplatsens betydelse för hälsa och välmående är något som enligt utskottet behöver lyftas fram och ges större fokus i arbetsmiljödebatten. När utskottet tidigare i år var med och anordnade en offentlig utfrågning på temat psykisk hälsa i ett Agenda 2030-perspektiv belystes, på initiativ av utskottet, detta ämne under programpunkten Hur bygger man långtidsfriska arbetsplatser? Studier som har gjorts visar att verksamheter med långtidsfriska medarbetare har väsentligt mer utvecklade struktur och långsiktighet när det gäller åtgärder för att förebygga arbetsmiljörisker och stödja medarbetare. Som betonades vid utfrågningen kan vi genom att utveckla arbetsmiljön vinna hälsoeffekter och göra arbetsplatser attraktiva.

Utskottet vill vidare betona den centrala och viktiga roll som arbetsmarknadens parter har i att minska den arbetsrelaterade ohälsan. Utskottet välkomnar att parterna på regeringens initiativ genom avsiktsförklaringar kommit överens om att arbeta för bättre arbetsmiljö och minskad sjukfrånvaro. Liksom regeringen har utskottet höga förväntningar på det arbete som arbetsmarknadens parter har åtagit sig genom initiativet Samling för friskare arbetsplatser.

Som exempel på framgångsrikt arbete mellan parterna kan också nämnas de praktiska verktyg för arbetsmiljöarbete som Prevent respektive Sunt arbetsliv tagit fram och den omfattande utbildningsverksamhet som dessa aktörer bedriver.

När det särskilt gäller frågan om digital stress, vilket tas upp i en enskild motion, kan konstateras att det är allt fler som utför sina arbetsuppgifter med hjälp av olika digitala verktyg. Så kallade digitala arbetsmiljöproblem blir därför allt viktigare att studera, förstå, åtgärda och förebygga. Utskottet konstaterar att hur digitala stöd påverkar arbetsmiljön ingår i det systematiska arbetsmiljöarbete som alla arbetsgivare har ansvar för att bedriva. Utskottet vill också framhålla den kunskapsmanställning om digital arbetsmiljö som Arbetsmiljöverket har tagit fram (rapport 2015:17).

Utskottet vill i sammanhanget även lyfta fram den vägledning om arbetsmiljöutmaningar i anknytning till ett gränslöst arbetsliv som Arbetsmiljöverket tagit fram på uppdrag av regeringen. Uppdraget genomfördes i samråd med arbetsmarknadens parter och forskare. Syftet med vägledningen, som publicerades 2018, är att bidra till ökad förståelse och kunskap om viktiga aspekter för arbetsmiljön i förhållande till gränslöst arbete.

Utskottet vill avslutningsvis framhålla vikten av att arbeta med ett genusperspektiv i arbetsmiljöarbetet för att synliggöra strukturerna som driver den arbetsrelaterade ohälsan. Arbetsmiljöverket är en viktig aktör genom sitt uppdrag att bl.a. bedriva informations-, kommunikations- och analysverksamhet inom arbetsmiljöområdet. Utskottet välkomnar de olika verktyg som Arbetsmiljöverket erbjuder på sin webbplats för att göra arbetsmiljöer mer jämställda. Den inspektionsverksamhet som Arbetsmiljöverket bedriver inom sitt tillsynsuppdrag bör också framhållas.

Med hänvisning till pågående arbete och vad som i övrigt anförts ovan ser utskottet inte att det finns anledning för riksdagen att rikta något tillkännagivande till regeringen. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Skyddsombudens verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tillträdesrätten för regionala skyddsombud och fackförbundens företrädesrätt att utse skyddsombud. Utskottet hänvisar bl.a. till att det partsgemensamma arbetet bör värnas och att riksdagen under våren kommer att behandla ett lagförslag om en utvidgad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden.

Jämför reservation 10 (M, SD, L) och 11 (V) samt särskilt yttrande 2 (SD) och 3 (KD).

Motionerna

Sverigedemokraterna anser i kommittémotion 2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. att fackförbundens företrädesrätt att utse skyddsombud måste avskaffas (yrkande 5). Enligt partiet måste dagens arbetsmiljöarbete anpassas till de förändringar som har skett på löntagarsidan där fler väljer att inte vara medlemmar i ett fackförbund.

Vänsterpartiet tar i partimotion 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. upp frågan om de regionala skyddsombudens tillträdesrätt. Enligt partiet bör arbetsmiljölagen ändras så att regionala skyddsombud får rätt att verka på företag med kollektivavtal även om det tillfälligtvis inte finns någon medlem i den kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisationen vid företaget (yrkande 4).

Vidare anser Vänsterpartiet att den nuvarande lagstiftningen inte är tillräcklig för att garantera skyddsombuden den utbildning de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag. Vänsterpartiet föreslår därför att skyddsombudsutbildningens längd regleras i arbetsmiljölagen och att den uppgår till minst fem dagar (yrkande 5). Vidare anser Vänsterpartiet att det bör införas en lagstadgad rätt till vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud motsvarande en dag per år (yrkande 6). Slutligen anser Vänsterpartiet att Arbetsmiljöverket bör ges möjlighet att utdöma sanktionsavgifter mot arbetsgivare där skyddsombud inte tillåts vara med i riskbedömningen enligt 6 kap. arbetsmiljölagen (yrkande 10).

Liberalerna föreslår i kommittémotion 2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. att skyddsombudens verksamhet ska ses över av en statlig utredning (yrkande 6). Partiet anser att de regionala skyddsombuden bör ersättas av en ny och mer ändamålsenligt utformad funktion och att huvudregeln för de lokala skyddsombuden bör vara att de utses av arbetstagarorganisationerna och inte som i dag av de lokala arbetstagarorganisationerna.

Kristdemokraterna anför i kommittémotion 2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. att de inspektioner som Arbetsmiljöverket gör bara når en liten andel av alla arbetsplatser. I detta arbete finns de regionala skyddsombuden som komplement. Kristdemokraterna noterar att regeringen aviserat att man

vill att de fackliga regionala skyddsombuden ska få tillträde till arbetsplatser utan facklig representation. Innan ett sådant förslag om vidgade befogenheter läggs fram anser Kristdemokraterna att de regionala skyddsombudens arbete behöver utvärderas (yrkandena 32 och 33).

Rättslig bakgrund

Av 6 kap. 2 § arbetsmiljölagen framgår bl.a. att ett eller flera skyddsombud (arbetsmiljöombud) ska utses bland arbetstagarna på arbetsställen där minst fem arbetstagare regelbundet sysselsätts. Skyddsombud utses av en lokal arbetstagarorganisation som är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren. Finns det inte någon sådan organisation, utses skyddsombud av arbetstagarna.

På arbetsställen där det inte har tillsatts någon s.k. skyddskommitté, sammansatt av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarna, får en lokal avdelning inom ett förbund eller en sammanslutning av arbetstagare som är jämförlig med en sådan avdelning utse ett skyddsombud utanför kretsen av arbetstagarna på arbetsstället (regionalt skyddsombud). Rätten att utse ett regionalt skyddsombud gäller dock endast om arbetstagarorganisationen har minst en medlem på arbetsstället.

Av 6 kap. 4 § första stycket arbetsmiljölagen framgår bl.a. att skyddsombud företräder arbetstagarna i arbetsmiljöfrågor och ska verka för en tillfredsställande arbetsmiljö. I det syftet ska skyddsombuden inom sitt skyddsområde vaka över skyddet mot ohälsa och olycksfall samt över att arbetsgivaren uppfyller kraven i 3 kap. 2 a §. Enligt 6 kap. 4 § andra stycket svarar arbetsgivare och arbetstagare gemensamt för att skyddsombud får nödvändig utbildning. Enligt 6 kap. 5 § har skyddsombud rätt till den ledighet som fordras för uppdraget.

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlar utskottet förslag om såväl de regionala som lokala skyddsombuden. Förslagen spretar och går i olika riktning. Sverigedemokraterna vill avskaffa fackföreningarnas företrädesrätt att utse skyddsombud medan Vänsterpartiet vill stärka skyddsombudens verksamhet. Liberalerna och Kristdemokraterna för sin del vill utreda den nuvarande ordningen.

Utskottet vill inledningsvis betona att ett fungerande lokalt arbetsmiljöarbete behövs för att förebygga ohälsa, arbetsplatsolyckor och i värsta fall dödsolyckor. I detta arbete har skyddsombuden en central roll, och de regionala skyddsombuden har en viktig uppgift att aktivera det lokala arbetsmiljöarbetet och att uppmärksamma arbetsmiljörisiker på arbetsställen som saknar ett organiserat lokalt skyddsarbete i form av lokala skyddsombud eller skyddskommittéer. Skyddsombudens verksamhet är alltså enligt utskottets mening grundläggande för att det systematiska arbetsmiljöarbetet på landets arbetsplatser ska fungera.

När det gäller Vänsterpartiets yrkande om att utvidga tillträdesrätten för de regionala skyddsombuden noterar utskottet att regeringen alldeles nyligen till riksdagen har överlämnat proposition 2019/20:135 Utvidgad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden. Utskottet kan konstatera att regeringens förslag ligger i linje med vad Vänsterpartiet föreslår. Utskottet vill inte nu föregripa beredningen av den nämnda propositionen utan återkommer senare i vår till denna fråga. Eftersom ett lagförslag om utvidgad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden nu har lagts fram av regeringen får Kristdemokraternas uppfattning, att en utvärdering av verksamheten bör göras innan ett sådant lagförslag läggs fram, anses vara överspelad.

När det gäller utbildningen för skyddsombud, som Vänsterpartiet också har förslag om, kan utskottet konstatera att likalydande yrkanden behandlades av utskottet även under förra riksmötet, se betänkande 2018/19:AU10 (s. 24). Utskottet instämmer givetvis med Vänsterpartiet om att det är angeläget att skyddsombuden ges goda förutsättningar att utföra sitt uppdrag. I detta ligger att de ges goda förutsättningar för utbildning, vidareutbildning och fortbildning. Arbetsgivaren och facket har ett gemensamt ansvar för att se till att skyddsombudet får den utbildning som behövs. Enligt arbetsmiljölagen har skyddsombuden rätt till den ledighet som fordras för uppdraget, och utskottet vidhåller sin uppfattning att lagstiftningen inte behöver ändras på det sätt som förespråkas av Vänsterpartiet. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom Vänsterpartiets förslag om ändrade sanktionsmöjligheter utan anser att nuvarande regler är väl avvägda.

Sverigedemokraternas förslag om att avveckla fackförbundens företrädesrätt att utse skyddsombud är något som utskottet bestämt avvisar. Utskottet ser heller inte behov av att en statlig utredning ska se över skyddsombudens verksamhet så som Liberalerna föreslår. Utskottet delar på intet sätt den problembeskrivning och negativa syn som målas upp av både Sverigedemokraterna och Liberalerna, utan anser att den nuvarande ordningen som bygger på det partsgemensamma arbetet med kollektivavtalet som grund fungerar väl. Samverkan mellan fackförbund och arbetsgivare är en grundpelare i det svenska arbetsmiljöarbetet, och utskottet ser inte anledning att förändra detta; det bör tvärtom värnas.

Mot bakgrund av det som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Uppdrag till Arbetsmiljöverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att Arbetsmiljöverket ska göra vissa riktade tillsynsinsatser och att myndigheten ska inleda ett pilotprojekt med arbetsmiljödeklarationer. Utskottet hänvisar bl.a. till det arbete som pågår.

Jämför reservation 12 (M), 13 (V) och 14 (KD) samt särskilt yttrande 4 (SD).

Motionerna

Moderaterna föreslår i kommittémotion 2019/20:3190 av Mats Green m.fl. att Arbetsmiljöverket ges i uppdrag att stärka tillsynen av och skärpa sanktionerna mot arbetsgivare inom yrkesgrupper med särskilt hög sjukfrånvaro (yrkande 25). Det handlar ofta om s.k. kontaktyrken, inte sällan kvinnodominerade yrken i offentligfinansierad verksamhet såsom sjuksköterskor, vård- och omsorgspersonal eller lärare. Liknande förslag framförs av Moderaterna i kommittémotion 2019/20:2257 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (yrkande 3).

Vänsterpartiet anser i partimotion 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. att det krävs ytterligare åtgärder för att motverka sexuella trakasserier i arbetslivet och föreslår därför att Arbetsmiljöverket ges i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet (yrkande 3).

Kristdemokraterna anser i kommittémotion 2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. att Arbetsmiljöverket bör få i uppdrag att verka för kvinnors hälsa (yrkande 25). Med de insikter som finns om kvinnors och mäns olika förutsättningar och om ohälsa bör Arbetsmiljöverket utveckla verktyg för och kartlägga hur kvinnor och män exponeras för riskfaktorer som kan leda till sjukskrivning och hur man kan förebygga dessa faktorer.

Kristdemokraterna anser vidare att arbetet med att kontrollera att arbetsgivare lever upp till sitt arbetsmiljöansvar kan rationaliseras. Kristdemokraterna föreslår därför att regeringen ger i uppdrag åt Arbetsmiljöverket att inleda ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklarerar den egna arbetsplatsens arbetsmiljö genom ett system med s.k. arbetsmiljödeklarationer (yrkande 27).

I kommittémotion 2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. framhåller Kristdemokraterna vikten av att Arbetsmiljöverket kontinuerligt gör inspektioner för att upprätthålla en god skolmiljö (yrkande 34).

Magnus Manhammar (S) anser i motion 2019/20:473 att det behövs fler åtgärder för att förebygga skador från asbest. Motionären förespråkar bl.a. att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att förstärka informationsinsatserna kring asbest så att många fler människor nås av informationen.

Peter Persson (S) framhåller i motion 2019/20:1116 vikten av ett effektivt arbetsmiljöarbete och att ge Arbetsmiljöverket goda förutsättningar för förebyggande arbete och tillsynsarbete.

Ida Karkiainen m.fl. (S) anför i motion 2019/20:2338 att det behövs en mer ändamålsenlig styrning av Arbetsmiljöverkets tillsyn. Tillsynen behöver enligt motionärerna i större utsträckning kunna utformas efter hur den regionala arbetsmarknaden ser ut.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen följs. Arbetsmiljöverkets uppdrag handlar ytterst om att bidra till att skapa en säker arbetsmiljö så att människor inte skadar sig eller blir sjuka i sitt arbete. Uppdraget uppfylls huvudsakligen genom att myndigheten ser till att arbetsmiljölagen efterlevs och att man på arbetsplatserna bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete i syfte att förebygga och därigenom minska riskerna för arbetsskador. Myndigheten genomför bl.a. inspektioner som är planerade och samordnade på nationell och regional nivå där utgångspunkten är att fokusera på de arbetsmiljöaspekter och arbetsplatser där arbetsmiljöriskerna är störst.

Motionerna i detta avsnitt innehåller framför allt olika förslag om att Arbetsmiljöverket ska stärka sin tillsyn inom vissa utpekade områden. Moderaterna föreslår bl.a. att tillsynen ska stärkas inom vård- och omsorg. Vänsterpartiet efterfrågar riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet. Från Kristdemokraterna framförs önskemål om fler inspektioner i skolan. Utskottet konstaterar att motsvarande förslag behandlades av utskottet även under det förra riksmötet i betänkande 2018/19:AU10.

Höga sjuktal bland personal i kvinnodominerade verksamheter som vård, skola och omsorg är något som kommuner och regioner dessvärre har brottats med under lång tid. Att åstadkomma en långsiktig lösning på arbetsmiljöbrister inom offentlig sektor är, precis som påpekas i flera motioner, en ytterst angelägen fråga.

Utskottet kan konstatera att Arbetsmiljöverket nyligen har avslutat en större tillsynsinsats av arbetsmiljön inom äldreomsorgen (inklusive hemtjänsten) med särskilt fokus på psykosocial arbetsmiljö, stress samt arbetstagarnas möjligheter till inflytande och delaktighet inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Tillsynsuppdraget som berör såväl kommunala som privata huvudmän startade i augusti 2017 och pågick t.o.m. december 2019. Slutredovisningen av uppdraget innehåller förslag till ett antal utvecklingsområden för ett förbättrat arbetsmiljöarbete, och utskottet utgår från att berörda aktörer tar till sig av de slutsatser och rekommendationer som lämnas av Arbetsmiljöverket.

Utskottet noterar vidare att Arbetsmiljöverket står i begrepp med att genomföra en ny tillsynsinsats som riktar sig till den högsta ledningen i kommuner och regioner. I tillsynen ska kontrolleras att ledningen styr och

följer upp arbetsmiljöarbetet så som arbetsmiljölagen kräver. I insatsen ska även förskolor i varje kommun inspekteras, för att se hur kommunens arbetsmiljöarbete fungerar i praktiken ute på förskolorna.

Utskottet noterar slutligen att regeringen nyligen har tillsatt en nationell samordnare med uppdrag att stödja och initiera förändringsarbete i kommunalt finansierade verksamheter inom vård och omsorg om äldre (S 2019:04). Uppdraget syftar bl.a. till att främja en god arbetsmiljö och hållbar kompetensförsörjning.

Med det anförda ser utskottet inte anledning att i nuläget rikta något tillkännagivande till regeringen om att vidta åtgärder för stärkt tillsyn inom området vård, skola och omsorg.

När det särskilt gäller sexuella trakasserier i arbetslivet vill utskottet även detta år hänvisa till den digitala plattform för information med stöd till arbetsgivare för att förebygga och förhindra sexuella trakasserier i arbetslivet som Arbetsmiljöverket tillsammans med Diskrimineringsombudsmannen tagit fram på uppdrag av regeringen. Utskottet vill vidare uppmärksamma det uppdrag Diskrimineringsombudsmannen har fått att vidta särskilda kunskaps- och höjande informationsinsatser för att arbetsgivare ska ha kännedom om kraven i diskrimineringslagen på aktiva åtgärder, däribland arbetet mot sexuella trakasserier (A2019/01324/MRB). I uppdraget ingår att tillsammans med Arbetsmiljöverket utveckla den digitala plattformen och sprida information om plattformen.

Det är som bl.a. Kristdemokraterna tar upp i en av sina motioner viktigt att synliggöra och förbättra kvinnors hälsa i arbetslivet. Utskottet konstaterar att Kristdemokraternas förslag om att Arbetsmiljöverket bör få i uppdrag att verka för kvinnors hälsa har behandlats av utskottet tidigare, se betänkande 2018/19:AU10 (s. 19 f.). Utskottet vill fortfarande framhålla betydelsen av en kraftfull arbetslivsforskning samt betona att Arbetsmiljöverket är en viktig aktör genom att de har i uppdrag att bl.a. bedriva informations-, kommunikations- och analysverksamhet inom arbetsmiljöområdet. Inte heller i år ser utskottet behov av att rikta några uttalanden till regeringen med anledning av det nämnda yrkandet.

Kristdemokraterna föreslår vidare att Arbetsmiljöverket inleder ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklarerar den egna arbetsplatsens arbetsmiljö genom s.k. arbetsmiljödeklarationer. Utskottet konstaterar att även detta är ett förslag som utskottet har behandlat tidigare, senast under förra riksmötet. Utskottet är förvisso öppet för att nya metoder kan behöva prövas i arbetet för att skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö men anser fortfarande inte att det finns anledning att införa s.k. arbetsmiljödeklarationer.

När det gäller motionen om att det behövs fler åtgärder för att förebygga skador från asbest har utskottet behandlat liknande yrkande tidigare, se betänkande 2018/19:AU10 (s. 18). Utskottet noterar den utförliga information om bl.a. risker med asbest och hur arbete med asbest eller asbesthaltigt material bör utföras som finns på Arbetsmiljöverkets webbplats och anser inte

heller i år att det finns något behov av att rikta ett tillkännagivande till regeringen.

När det avslutningsvis gäller de två enskilda motionsyrkandena om att ge Arbetsmiljöverket goda förutsättningar för sitt arbete respektive behovet att se över styrningen av myndighetens tillsyn instämmer utskottet givetvis med motionärerna i att det är angeläget att Arbetsmiljöverket har tillräckliga resurser och en ändamålsenlig styrning, men ser inte att det finns anledning för riksdagen att rikta något uttalande till regeringen i enlighet med något av motionsyrkandena.

Mot bakgrund av det som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden

Företagshälsovården

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att tillsätta en utredning om företagshälsovården. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande lagstiftning och pågående arbete.

Jämför reservation 15 (M) och 16 (V).

Motionerna

Moderaterna anser i kommittémotion 2019/20:2927 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. att det förebyggande arbetet som gäller psykisk ohälsa måste bli bättre och förespråkar att arbetet med förebyggande behandlingar som gäller psykisk ohälsa inom ramen för företagshälsovården ska stärkas (yrkande 8).

Vänsterpartiet anser i partimotion 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkunlig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas (yrkande 1). Utredningen bör enligt partiet göras i samverkan med arbetsmarknadens parter.

Rättslig bakgrund

Enligt 3 kap. 2 c § arbetsmiljölagen ska arbetsgivaren se till att de anställda har tillgång till den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver. Med företagshälsovård menas en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Företagshälsovården ska särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatser samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa.

Enligt 12 § Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) ska arbetsgivaren, när kompetensen inom den egna verksamheten inte räcker för det systematiska arbetsmiljöarbetet eller för arbetet med arbetsanpassning och rehabilitering, anlita företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp utifrån. När företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp anlitas ska den vara av tillräcklig omfattning och ha tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för detta arbete.

Utskottets ställningstagande

Genom sin roll som oberoende och sammanhållen expertresurs har företagshälsovården en unik möjlighet att se sambanden mellan hälsa och arbetsmiljö på både organisations-, grupp- och individnivå. Företagshälsovårdens arbete är enligt utskottet en central beståndsdel i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och för att underlätta återgång i arbetet.

Moderaterna tar i sin motion upp företagshälsovården som en viktig aktör när det gäller förebyggande arbete som gäller psykisk ohälsa. Som utskottet anfört ovan i avsnittet Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m. är den ökande psykiska ohälsan något som måste tas på allra största allvar. Utskottet håller med Moderaterna om att det förebyggande arbetet som gäller psykisk ohälsa måste bli bättre och anser att en central del i detta är att sörja för en väl fungerande företagshälsovård.

Utskottet konstaterar att Myndigheten för arbetsmiljökunskap enligt sin instruktion har till uppgift att följa och främja företagshälsovården. Myndigheten ska bl.a. arbeta med att utveckla och tillgängliggöra evidensbaserade riktlinjer, verktyg och vägledningar för aktörer inom företagshälsovården. Utskottet noterar att en av de riktlinjer som myndigheten har tagit fram handlar just om psykisk ohälsa på arbetsplatsen. Målet med den nämnda riktlinjen är att ge företagshälsan ett forskningsbaserat och kvalitetssäkrat underlag för att stödja arbetsgivares förebyggande arbete mot arbetsrelaterad psykisk ohälsa. Riktlinjerna omfattar också vägledning i arbetssätt och metoder för att utreda och arbeta med åtgärder när någon drabbats av psykisk ohälsa på arbetsplatsen.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap har också att arbeta med förutläggningarna för företagshälsovårdens kompetensförsörjning. På uppdrag av regeringen har myndigheten kartlagt och analyserat utbildningsbehovet för yrkesgrupper inom företagshälsovården. Arbetet, som presenteras i rapporten Företagshälsovårdens kompetensförsörjning (FHV 2019:2), visar att det finns ett behov av åtgärder för bättre kompetensförsörjning och utbildningar för samtliga yrkeskategorier inom företagshälsovården. Utskottet välkomnar att regeringen utifrån resultaten av detta uppdrag, genom regleringsbrevet för 2020, gett Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att utreda och lämna förslag på hur utbildningssituationen för läkare som arbetar inom företagshälsovården kan lösas. Förslagen ska tas fram i samverkan med

Socialstyrelsen och andra berörda aktörer. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2020.

Utskottet välkomnar arbetet med att utveckla företagshälsovården och förutsätter att regeringen följer utvecklingen noga och vid behov ytterligare intensifierar arbetet med att sörja för en god företagshälsovård.

Utskottet vill i sammanhanget även hänvisa till det initiativ som regeringen tog i mars 2017 till ett trepartsarbete, under ledning av socialförsäkringsministern, benämnt Samling för friskare arbetsplatser. Arbetet bygger på att arbetsmarknadens parter har kommit överens om en partsgemensam avsiktsförklaring för respektive sektor för att bidra till friska arbetsplatser och minskad sjukfrånvaro. De åtgärder som ingår i avsiktsförklaringarna innebär såväl förbättringar i arbetsmiljön som bättre möjligheter för sjukskrivna anställda att återgå i arbete. Regeringen har återkommande samtal med parterna för att följa upp det påbörjade arbetet och effekterna på sjukfrånvaron. Vid dessa möten stäms av hur arbetsgivare och fackliga organisationer arbetar för att ingen ska behöva bli sjuk av sitt jobb men att den som faktiskt blir det ska få ett bra stöd. Liksom regeringen har utskottet höga förväntningar på det arbete som arbetsmarknadens parter har åtagit sig.

När det gäller Vänsterpartiets yrkande om behovet av att tillsätta en utredning med uppdrag att bl.a. se över hur företagshälsovården kan göras obligatorisk konstaterar utskottet att likalydande yrkande från Vänsterpartiet har behandlats av utskottet tidigare, senast i betänkande 2018/19:AU10 (s. 25). Liksom tidigare vill utskottet framhålla att det redan i dag finns tydliga lagstadgade krav på arbetsgivare att tillhandahålla företagshälsovård.

Utskottet välkomnar sammantaget det arbete som pågår med att utveckla företagshälsovården och menar att de insatser som vidtagits på området bör kunna leda till att tillgången till företagshälsovård ökar. Det pågående arbetet får anses ligga väl i linje med Moderaternas förslag. Det finns heller inte skäl att tillsätta en utredning så som förespråkas av Vänsterpartiet.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet de båda motionsyrkandena.

Arbetskläder för förskolepersonal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om arbetskläder för förskolepersonal. Utskottet hänvisar till att det inte omfattas av arbetsmiljölagstiftningen att tillhandahålla sådana kläder och menar att det i första hand är en fråga för arbetsmarknadens parter att lösa i förhandlingar.

Motionen

Michael Rubbestad (SD) anser i motion 2019/20:683 att regeringen bör utreda möjligheten att inrätta ett klädbidrag till förskolepersonal.

Utskottets ställningstagande

När det gäller arbetskläder ger arbetsmiljölagsstiftningen inte utrymme att ställa krav på att arbetsgivaren ska tillhandahålla arbetskläder som inte relaterar till skyddsbehov hos arbetstagarna. Tillgång till arbetskläder inom förskola och annan pedagogisk omsorg är förvisso en angelägen fråga, inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv, men sådana mer generella krav på arbetskläder som inte handlar om personlig skyddsutrustning är en fråga som utskottet anser att det i första hand ankommer på arbetsmarknadens parter att lösa i förhandlingar. Utskottet avstyrker därmed den aktuella motionen.

Åtgärder mot ofrivillig deltid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder för att motverka ofrivillig deltid. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 17 (L) och särskilt yttrande 5 (C).

Motionerna

Centerpartiet uppmärksammar i kommittémotion 2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. den deltidsnorm som ofta råder för kvinnor. Partiet anser att deltidsnormen för kvinnor på arbetsmarknaden måste brytas, bl.a. genom att man ser över hur arbetsmarknadens parter kan skapa förutsättningar för fler att arbeta heltid (yrkande 7).

Liberalerna konstaterar i partimotion 2019/20:2057 av Johan Pehrson m.fl. att skillnaderna fortfarande är alltför stora mellan kvinnor och män när det gäller i vilken utsträckning de deltar i arbetskraften. Liberalerna anser att det krävs ytterligare åtgärder från kommuner och regioner för att motverka den ofrivilliga deltiden i kvinnodominerade yrken, t.ex. regelbundna undersökningar om medarbetarna är nöjda med sin anställningsgrad (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Motionerna i detta avsnitt handlar om förutsättningarna för arbetsmarknadens parter och kommuner och regioner att förstärka arbetet för att motverka den ofrivilliga deltiden. Utskottet har behandlat motsvarande förslag tidigare, senast i betänkande 2018/19:AU10 (s. 28).

Utgångspunkten på den svenska arbetsmarknaden bör enligt utskottet vara att heltidsarbete är normen och att deltid ska vara en möjlighet för både

kvinnor och män. Den problembild som Centerpartiet och Liberalerna redogör för i sina motioner delas av utskottet. En minskning av den ofrivilliga deltiden är bl.a. en viktig jämställdhetsfråga. Heltidsarbete är viktigt för möjligheterna till egen försörjning och för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

Utskottet kan konstatera att arbetsmarknadens parter, särskilt i kvinnodominerade sektorer och branscher, bedriver ett aktivt gemensamt arbete för att främja heltidsarbete. Utskottet vill även detta år särskilt lyfta fram det partsgemensamma utvecklingsprojektet Heltidsresan som drivs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Kommunal under perioden 2016–2021 där målet är att heltidsarbete ska bli norm inom välfärden. Projektet har ett tydligt jämställdhetsfokus.

Utskottet noterar också det arbetsgivarpolitiska jämställdhetsprogram som SKR nyligen antagit för att öka jämställdheten i kommuner och regioner. Programmet består av nio punkter, och kopplat till varje punkt finns praktiska verktyg och metoder som kommuner och regioner kan använda i sitt lokala arbete för att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män.

I sammanhanget vill utskottet vidare lyfta fram den kommission för jämställda livsinkomster som regeringen alldeles nyligen tillsatt (dir. 2020:22). Kommissionen har som övergripande uppdrag att lämna förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2021 med en delredovisning i januari 2021. Utskottet kommer med stort intresse att följa kommissionens arbete.

Utskottet konstaterar att bl.a. SKR bedriver ett brett och målinriktat arbete för att motverka ofrivillig deltid och främja jämställdhet. Utskottet ser därför inte skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen om att vidta åtgärder i enlighet med förslagen i motionerna och avstyrker därför de båda motionsyrkandena.

Arbetstidslagen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. generell arbetstidsförkortning, arbetstidens förläggning och jourarbete. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete och att det i första hand är arbetsmarknadens parter som bör komma överens om arbetstidsfrågor.

Jämför reservation 18 (V) och särskilt yttrande 6 (SD).

Motionerna

Vänsterpartiet menar i kommittémotion 2019/20:1620 av Ali Esbati m.fl. att förutsättningarna för en generell arbetstidsförkortning i dag är goda. En

generell arbetstidsförkortning skulle enligt partiet bidra till att minska ohälsan, öka jämställdheten, minska klyftorna på arbetsmarknaden och bidra till en hållbar utveckling. Partiet anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att belysa möjligheterna för en generell arbetstidsförkortning.

I partimotion 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. anser Vänsterpartiet att s.k. delade turer bör begränsas genom lagstiftning (yrkande 13). De försök som fackförbund har gjort för att begränsa delade turer genom avtal har varit bra men det behövs även stöd i lagstiftningen, exempelvis genom någon form av förbud, som kan utgöra grund för förhandlingar och avsteg i kollektivavtal.

I motionen framförs även att 13 § arbetstidslagen (1982:673) bör ändras så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6 (yrkande 14). Ändringen föreslås mot bakgrund av att det sliter på människor att arbeta natt och att det är ologiskt och onödigt med två olika definitioner av natt i samma lag. Vidare föreslås i motionen att arbetstidslagen ses över i syfte att den tid som arbetsgivaren förfogar över, då den anställde förväntas vara på en plats som arbetsgivaren anger och som inte är det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete (yrkande 15).

Slutligen anser Vänsterpartiet att arbetstidslagen bör ändras så att deltid-anslagna arbetstagare som kontinuerligt arbetat mer än sin avtalade sysselsättningsgrad ges rätt till en sysselsättningsgrad som motsvarar faktiskt arbetad tid (yrkande 16).

Hanna Westerén (S) anser i motion 2019/20:991 att den ökade användningen av s.k. delade turer bör stoppas, bl.a. på grund av de negativa effekterna för den fysiska och mentala hälsan och det sociala livet som delade turer orsakar. Regeringen bör enligt motionären överväga åtgärder för att stävja användningen av delade turer.

Fredrik Lindahl (SD) anser i motion 2019/20:13 att förbättringar och andra förslag på åtgärder kring arbetsmiljö och arbetsmarknad för nattarbetare bör utredas.

Rebecka Le Moine m.fl. (MP) föreslår i motion 2019/20:3309 en översyn av hur normalarbetstiden kan sänkas (yrkande 1). Enligt motionärerna bör det utredas i ett första steg hur normalarbetstiden kan sänkas till 35 timmar i veckan. Motionärerna föreslår även att man utreder en modell för en stabil samhällsekonomi inom naturens ramar där arbetstid är en regulator för att uppnå ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet (yrkande 2). Med utgångspunkten att en jämnare fördelning av lönearbete, fri tid och konsumtionsutrymme är en nyckel till en hållbar ekonomi, anser motionärerna vidare att det även bör utredas hur steg mot kortare normalarbetstid än 35 timmar i veckan ska kunna tas (yrkande 3).

I motion 2019/20:797 anser Amineh Kakabaveh (-) att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att lämna lagförslag om att införa 30 timmar i veckan som ordinarie arbetstid.

Rättslig bakgrund

Arbetstidslagen (1982:673) innehåller bestämmelser om arbetstidens längd och förläggning, såsom hur mycket man får arbeta per dygn, per vecka och per år. Den tar även upp bl.a. jourtid och beredskap, vilka raster och pauser en arbetstagare har rätt till och vad som gäller för nattvila m.m. Genom kollektivavtal som har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation kan det antingen göras undantag från lagens tillämpning i dess helhet eller avvikelser från vissa bestämmelser enligt vad som anges i 3 § arbetstidslagen. Avvikelser får också göras från vissa bestämmelser med stöd av lokala kollektivavtal. På stora delar av arbetsmarknaden regleras arbetstidsfrågorna i centrala kollektivavtal.

Enligt arbetstidslagen får den ordinarie arbetstiden uppgå till högst 40 timmar i veckan.

Utskottets ställningstagande

I ett antal yrkanden från bl.a. Vänsterpartiet framförs förslag om ändringar i lagstiftningen på arbetstidsområdet. Liknande yrkanden har behandlats av utskottet vid upprepade tillfällen, senast i betänkande 2018/19:AU10 (s. 29 f.).

Liksom tidigare vill utskottet betona att arbetsmarknadens parter har en central roll när det gäller hanteringen av de frågor som behandlas i detta avsnitt. Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter uppträder på ett ansvarsfullt sätt, och det ligger i modellens natur att det i första hand är parterna som bör diskutera och komma överens om arbetstidsfrågor i kollektivavtal. Arbetstidslagen ger parterna möjlighet att i stor utsträckning själva reglera arbetstidsfrågor och anpassa dem till de särskilda förhållanden som råder inom den aktuella sektorn eller branschen. Utskottet kan också konstatera att de flesta kollektivavtal innehåller bestämmelser om arbetstidens omfattning och förläggning.

Utskottet står fast vid sin tidigare redovisade uppfattning att det i första hand är arbetsmarknadens parter som bör komma överens om eventuella arbetstidsförkortningar eller skärpta regler när det gäller jourtid och mertid m.m.

När det gäller motionsförslagen om delade turer, dvs. att en arbetsdag delas upp i två eller flera arbetspass med längre obetald ledighet däremellan, konstaterar utskottet att det i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) anges att arbetsgivaren ska vidta de åtgärder som behövs för att motverka att arbetstidens förläggning leder till ohälsa hos arbetstagarna. I de allmänna råden till samma bestämmelse anges att arbetsgivaren redan vid planeringen av arbetet bör ta hänsyn till hur arbetstidens förläggning kan inverka på arbetstagarnas hälsa. Som exempel på förläggning av arbetstider som kan medföra risker för ohälsa räknas bl.a. upp arbete nattetid och delade turer.

När det gäller äldreomsorgen – ett område där delade turer förekommer i stor utsträckning – noterar utskottet med gillande att en nationell samordnare

sedan november 2019 har regeringens uppdrag att stödja och initiera förändringsarbete i kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre (S 2019:04). Samordnaren ska bl.a. sprida goda exempel på arbetssätt, initiera förändringsarbete samt stödja kommunerna i arbetet med en hållbar kompetensförsörjning. Inom ramen för detta uppdrag finns möjlighet att uppmärksamma frågan om delade turer. Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2021.

Utskottet vill också peka på det regeringsuppdrag som Arbetsmiljöverket haft att genomföra en särskild tillsynsinsats inom äldreomsorgen (inklusive hemtjänsten) med särskilt fokus på psykosocial arbetsmiljö, stress samt arbetstagarnas möjligheter till inflytande och delaktighet inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Som utskottet nämnt i avsnittet Uppdrag till Arbetsmiljöverket har denna tillsynsinsats nyligen avslutats. En ny riktad tillsynsinsats kommer nu att ta vid, denna gång med fokus på högsta ledningen i kommuner och regioner.

Utskottet noterar avslutningsvis att frågor om arbetstid varit föremål för utredning genom Utredningen för ett hållbart arbetsliv över tid som under förra året överlämnade sitt slutbetänkande Tid för trygghet (SOU 2019:5).

Med det ovan anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet, punkt 1 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 och

avslår motionerna

2019/20:1123 av Åsa Eriksson m.fl. (S),

2019/20:1423 av Leif Nysmed m.fl. (S),

2019/20:1832 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S) och

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 26.

Ställningstagande

Vänsterpartiet ser mycket allvarligt på den negativa utvecklingen när det gäller arbetsolyckor som leder till skada eller dödsfall. Det kan aldrig accepteras att människor dör till följd av sitt arbete. Precis som utskottet konstaterar är varje dödsfall ett misslyckande för både arbetsgivaren och samhället i stort. Jag anser därför att det krävs kraftfulla åtgärder för att vända utvecklingen.

Som utskottet redogör för har regeringen initierat en rad åtgärder för att få ned antalet dödsolyckor i arbetslivet. Detta arbete är i sig positivt, men jag kan samtidigt konstatera att det inte är tillräckligt. Om den beslutade nollvisionen ska uppnås krävs skarpare åtgärder än de som hittills vidtagits.

Jag noterar att det från flera fackförbund har förts fram förslag om att det bör tillsättas en statlig kriskommission som tar ett helhetsgrepp kring dödsolyckor i arbetslivet och föreslår konkreta åtgärder för att vända utvecklingen. I en sådan kommission bör företrädare för fack, arbetsgivare och berörda myndigheter ingå. Jag delar denna uppfattning.

Jag anser mot denna bakgrund att regeringen bör tillsätta en statlig kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet.

2. Nollvisionen mot dödsolyckor i arbetslivet, punkt 1 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 26 och
avslår motionerna

2019/20:1123 av Åsa Eriksson m.fl. (S),

2019/20:1423 av Leif Nysmed m.fl. (S),

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 och

2019/20:1832 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S).

Ställningstagande

Att förhindra dödsolyckor i arbetet måste ha hög prioritet oavsett regering. Att en enda människa dör på eller av sitt arbete är oacceptabelt. Det saknas dessvärre en samlad bild av orsakerna till dödsolyckorna. Det är svårt att sätta in åtgärder innan man fullt ut vet vad som ligger bakom dödsfallsstatistiken. Jag menar att det behövs ett strategiskt, analytiskt och långsiktigt tankesätt. Regeringen behöver hitta nya arbetsätt och inte tro att mer pengar till Arbetsmiljöverket löser det hela.

Alla arbetsgivare ska ha en plan för det systematiska arbetsmiljöarbetet, och de ska ha tydliga instruktioner när det gäller säkerhet. Medarbetare har en skyldighet att följa arbetsplatsens säkerhetsföreskrifter. Bristande ledarskap, individer som inte följer regler, dålig säkerhetskultur, brist på introduktion i arbetet vid nyanställningar, stress m.m. är områden som jag menar behöver identifieras. Motivationen hos både arbetsgivare och medarbetare att göra arbetsplatserna säkrare måste öka. Utbildningar och säkerhetsföreskrifter måste anpassas till varje arbetsplats.

Seriösa arbetsgivare inser att en god säkerhet är bra för företaget på flera sätt, och arbetsgivarna har ett särskilt ansvar om det kommer utstationerad arbetskraft som inte kan svenska.

Jag anser att regeringen i enlighet med vad jag anfört ovan bör vidta åtgärder och hitta nya arbetsätt i arbetet med att nå nollvisionen mot arbetsrelaterade dödsolyckor.

3. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet, punkt 2 (M, SD)

av Mats Green (M), Magnus Persson (SD), Josefin Malmqvist (M), Ebba Hermansson (SD), Maria Stockhaus (M) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 1 och
2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 24 och
avslår motionerna
2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8, 11 och 12,
2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 2, 4 och 5 samt
2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott är normalt två år, men när någon skadats allvarligt eller dödats på en arbetsplats förlängs den till fem år. Erfarenheter visar att denna tid många gånger inte är tillräcklig för att åklagare och polis ska kunna utföra de adekvata utredningar som behövs. Tekniskt sett kan det vara såväl komplicerade orsaksförlopp som komplicerade organisatoriska förhållanden. Det är ofta flera aktörer involverade, och det är i skarven mellan aktörerna som utredningsläget försvåras. Utifrån den samlade bilden av problematiken i dessa utredningar vill vi utöka preskriptionstiden.

Vi välkomnar att regeringen tycks vara öppen för att förlänga preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott, men anser till skillnad från utskottet att frågan bör hanteras med större skyndsamhet.

Med det anförda anser vi att regeringen bör återkomma med förslag om förlängd preskriptionstid för arbetsmiljöbrott av normalgraden från två till fyra år och för grova arbetsmiljöbrott från fem till tio år.

4. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet, punkt 2 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35 och avslår motionerna
 2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 1,
 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8, 11 och 12,
 2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 2, 4 och 5 samt
 2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 24.

Ställningstagande

En av de mest lönsamma inkomstkällorna för den grova brottsligheten är människohandel. Större delen av de utsatta utnyttjas i sexhandeln, men många tvingas också arbeta på allt från fabriker till restauranger eller nagelbarer.

Arbetsmiljöverket kan i sitt uppdrag komma i kontakt med arbetsplatser där människor utnyttjas och människohandel kan misstänkas. Myndighetens möjligheter att agera i dessa situationer utan polisens hjälp är emellertid begränsade.

Liksom utskottet välkomnar jag det arbete som bedrivs för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Jag delar dock inte den uppfattning som utskottet verkar ha att dessa åtgärder är tillräckliga för att komma åt problemet med människohandel. Jag anser därför att regeringen bör se över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett utökad brottsutredande uppdrag.

5. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet, punkt 2 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8, 11 och 12 samt
 avslår motionerna
 2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 1,
 2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 2, 4 och 5,
 2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 24 och
 2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Som utskottet framhåller har arbetslivskriminalitet ingen plats på vår arbetsmarknad, och jag ser mycket positivt på det myndighetsgemensamma arbete som bedrivs. För att stoppa arbetslivskriminaliteten på svensk arbetsmarknad bör dock denna myndighetssamverkan förstärkas.

Ett sätt att stärka det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminaliteten vore att inrätta särskilda kontor där företrädare för de berörda myndigheterna kan arbeta tillsammans. I Norge, där arbetet mot arbetslivskriminalitet är mer utvecklat än i Sverige, finns fem sådana kontor på olika platser i landet. Dessa Senter mot arbeidslivskriminalitet utgör en viktig del i arbetet mot den systematiska arbetslivskriminaliteten på norsk arbetsmarknad. Detta är en bra modell som även Sverige bör överväga.

Jag anser mot denna bakgrund att regeringen bör stärka myndighets-samverkan för att stoppa arbetslivskriminaliteten och tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att inrätta arbetslivskriminalitetscenter i syfte att stärka det myndighetsgemensamma arbetet mot den systematiska kriminaliteten på arbetsplatserna.

Det är vidare angeläget att ha ett effektivt sanktionssystem för arbetsmiljöbrott. Arbetsgivare som missköter sitt arbetsmiljöansvar måste ställas till svars och straffas. Att brister i arbetsmiljö som orsakar dödsfall och allvarliga skador inte straffas är fullständigt oacceptabelt. Som utskottet noterar har företagsboten höjts. Detta är bra, men jag anser att det krävs ytterligare åtgärder. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om straffansvar för fler arbetsmiljöbrott.

6. Åtgärder mot arbetslivskriminalitet, punkt 2 (L)

av Gulan Avci (L) och Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 2, 4 och 5 samt avslår motionerna

2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8, 11 och 12,

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 24 och

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Även om arbetsmiljön generellt sett är god i Sverige i en internationell jämförelse finns det mycket kvar att göra för att säkra varje individs trygghet på arbetsplatsen. Som utskottet framhåller har arbetslivskriminalitet ingen plats på arbetsmarknaden och vi kan konstatera att det pågår mycket arbete på området. Detta är bra, men vi har fler konkreta förslag för att ytterligare vässa arbetet för att skapa säkra och trygga arbetsplatser.

Att arbetsmiljöföreskrifter upprätthålls kan betyda skillnaden mellan liv och död. Att den behöriga myndigheten får kännedom om missförhållanden på arbetsplatser är därför ett billigt instrument för att rädda människoliv och samtidigt hushålla med samhällets resurser. Samhället behöver ha en nolltolerans mot platsolyckor, sanktioner behöver skärpas, trösklarna till att tipsa behöver sänkas och arbetsgivare måste ges förutsättningar att skapa trygga arbetsplatser. Arbetsmiljöverket har begränsade resurser och kan inte undersöka om samtliga arbetsplatser följer de arbetsmiljöföreskrifter som arbetsgivare är förpliktade att följa. Myndigheten behöver därför genomföra ett urval.

Genom en mer systematisk strategi för att motta och uppmuntra till tips skulle fler arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäckas och inspekteras. Om arbetstagare som upplever att arbetsplatser inte är trygga enkelt kunde rapportera missförhållanden till Arbetsmiljöverket skulle myndighetens arbete bli mer effektivt. Det måste bli enklare att tipsa och göra anmälningar om missförhållanden på arbetsplatser, även när det gäller diskriminering, trakasserier och psykisk ohälsa.

Personer som vågar anmäla och påtala brister, s.k. visselblåsare, måste få stöd av såväl myndigheter som arbetsgivare att göra så. Vi anser därför att Arbetsmiljöverket bör ges i uppdrag att utreda hur det kan bli enklare att rapportera utan att riskera påföljder från såväl arbetsgivare som andra anställda. Det måste kunna ske anonymt, framför allt i situationer där det är arbetsgivaren som har trakasserat personen som anmäler. Sanktioner måste enligt vår mening vara strängare mot aktörer som vill förvägra visselblåsare att yttra sig.

Vi anser därför att regeringen i enlighet med vad som anförts ovan bör vidta följande åtgärder:

- se över Arbetsmiljöverkets arbete och rutiner för att myndigheten i högre utsträckning ska fokusera sina insatser till arbetsplatser som enligt statistik och forskning är överrepresenterade inom platsolyckor och arbetsmiljöbrott
- verka för att det ska bli enklare för arbetstagare att tipsa och anmäla till Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen
- stärka skyddet för s.k. visselblåsare på arbetsplatser.

7. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 3 (M)

av Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3189 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och
avslår motionerna
2019/20:242 av Martina Johansson (C),
2019/20:448 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),
2019/20:571 av Anna Wallentheim och Hillevi Larsson (båda S),
2019/20:823 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,
2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 1 och 3 samt
2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi välkomnar liksom utskottet det arbete som görs på flera håll för att synliggöra och förbättra kvinnors hälsa i arbetslivet, men vi anser att detta arbete behöver intensifieras ytterligare.

En bra arbetsmiljö är en viktig faktor för att fler människor ska få möjlighet att kunna arbeta längre och utan risker för ohälsa. Även om arbetsmiljön förbättrats på många plan är det oroväckande att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor som orsakats av organisatoriska och sociala problem ökar för nionde året i rad enligt den senaste arbetsskadestatistiken. En viktig orsak är utvecklingen inom kvinnodominerade branscher som vård och omsorg.

Ett större ansvar för brister i den psykosociala arbetsmiljön måste läggas på de arbetsgivare som har sådana brister i sin arbetsmiljö. Vi ser ett tydligt behov av att skapa en bättre incitamentsstruktur för arbetsgivare när det gäller det förebyggande arbetet med psykosocial arbetsmiljö samt av tidiga insatser och bättre rehabilitering.

Vi menar också att jämställdhetsfrågorna behöver belysas och lyftas in i den här bilden på ett tydligare sätt. Det finns mycket som tyder på att kvinnors högre sjukfrånvaro i många fall har inslag av såväl medicinska som sociala och ekonomiska aspekter. Vi vet att skillnaderna i uttag av föräldraförsäkring får långtgående konsekvenser för kvinnors sysselsättning, löneutveckling och framtida pensionsinkomst, och det finns tydliga tecken på att dessa skillnader även spelar en roll i de skillnader vi ser i ohälsa och sjukfrånvaro mellan kvinnor och män. Ett mer jämställt föräldraskap är därför en viktig utgångspunkt inte bara utifrån ett barnperspektiv och av rättviseskäl och hälsoskäl, utan det finns även ett tydligt samhällsekonomiskt intresse.

Vi anser att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder mot kvinnors ohälsa i enlighet med vad vi anfört ovan.

8. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 3 (SD)

av Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:823 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11 samt avslår motionerna

2019/20:242 av Martina Johansson (C),

2019/20:448 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2019/20:571 av Anna Wallentheim och Hillevi Larsson (båda S),

2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 1 och 3,

2019/20:3189 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Precis som att alla människor ska ha rätt till ett tryggt liv i hemmet och i det offentliga rummet måste också tryggheten garanteras i arbetslivet. Våld mot kvinnor på arbetsplatser kan ibland inte ensamt skyllas på enskilda gärningsmän eller på attityder i samhället. En del s.k. strukturellt våld mot kvinnor beror på en felaktig organisationsstruktur som ökar riskerna för våld och hot. Det kan exempelvis röra sig om osäker kontanthantering, att en socialsekreterares besöksrum inte är inom hörselavstånd till övriga medarbetare, underbemanning på en vårdinrättning med farliga patienter, ensamarbete på kvällar osv.

När våldstillbud inträffar till följd av sådana strukturer är det viktigt att inte bara gärningsmännen utan också strukturerna bemöts på rätt sätt. För det första bör tillbuden rapporteras. För det andra bör tillbuden diskuteras och utvärderas. Slutligen bör man utifrån utvärderingen utforma en förebyggande åtgärd som vidtas i organisationsstrukturen för att förhindra att tillbudet inträffar igen. Detta bör man göra på alla arbetsplatser inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Vi har liksom utskottet noterat den nationella inspektionsinsats som Arbetsmiljöverket gör sedan 2017 i vilken hot och våld ingår som en av de arbetsmiljöfrågor som uppmärksammas särskilt. Detta är naturligtvis bra, men vi anser att mer måste göras för att se till att arbetsgivare tar sitt ansvar för att skapa trygga arbetsplatser.

I enlighet med vad som anförts ovan anser vi att regeringen bör dels verka för att det görs en årlig uppföljning av antalet arbetsgivare som bedriver

systematiskt arbetsmiljöarbete, dels vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att arbetsgivarna tar sitt ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete.

9. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 3 (L)

av Gulan Avci (L) och Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2019/20:242 av Martina Johansson (C),

2019/20:448 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2019/20:571 av Anna Wallentheim och Hillevi Larsson (båda S),

2019/20:823 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,

2019/20:3189 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Även om arbetsmiljön generellt sett är god i Sverige i en internationell jämförelse finns det mycket kvar att göra för att säkra varje individs trygghet på arbetsplatsen. Arbetsgivaren är skyldig att förebygga psykisk och fysisk ohälsa, men ibland saknas de verktyg som krävs för att arbetsgivare ska kunna uppfylla sina skyldigheter. Det gäller även samhällets mekanismer för att säkerställa att reglerna efterföljs.

Vi har i dag ett oerhört stort problem med psykisk ohälsa inte bara i arbetslivet utan i hela samhället. Psykisk ohälsa är den näst vanligaste orsaken till sjukskrivning, samtidigt som mörkertalet är enormt. Bland kvinnor är det den vanligaste orsaken. En oroväckande trend är att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat nio år i rad. Den stress och överbelastning som många av arbetstagarna kan känna beror ofta på dålig planering ifrån arbetsgivarsidan.

Stress är inget nytt fenomen, vare sig på arbetsmarknaden eller inom forskningen, men det är en form av arbetsskada där lagstiftning, förebyggande organisatoriskt arbete och föreskrifter inte har hängit med. Arbetsgivare måste ges incitament att förebygga stress på arbetsplatsen, och arbetstagare måste ges möjligheter att hantera sin arbetssituation. Flera företag får i dag möjligheter till utbildning i förebyggande insatser för arbetsmiljön, men få uppföljningar görs. Samtidigt är de föreskrifter som binder upp företagen att

efterfölja reglerna otillräckliga, vilket skapar svaga incitament för företag att efterfölja dem, eftersom rätt sanktioner saknas.

Som utskottet konstaterar görs mycket arbete när det gäller att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetslivet, men vi anser att detta är långt ifrån tillräckligt och att tydligare fokus bör ligga på att ta itu med den psykiska ohälsan.

Vi anser mot denna bakgrund dels att regeringens kommande arbetsmiljöstrategi i större utsträckning än den nuvarande strategin bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett förebyggande arbete, dels att regeringen bör utreda hur arbetsmiljöföreskrifter i högre utsträckning kan ge anvisningar om hur arbetsplatser kan motverka stress kopplad till psykisk ohälsa.

10. Skyddsombudens verksamhet, punkt 4 (M, SD, L)

av Gulan Avci (L), Mats Green (M), Magnus Persson (SD), Josefin Malmqvist (M), Ebba Hermansson (SD), Maria Stockhaus (M), Christer Nylander (L) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 6,

bifaller delvis motion

2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 5 och

avslår motionerna

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 4–6 och 10 samt

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 32 och 33.

Ställningstagande

Vi delar utskottets uppfattning att skyddsombuden fyller en oerhört viktig funktion på svenska arbetsplatser. Det är dock uppenbart att mycket har hänt på svensk arbetsmarknad sedan 1970-talet då arbetsmiljölagen skrevs. Vi anser därför att arbetsmiljölagen, som styr skyddsombudens uppdrag, behöver ses över för att modernisera skyddsombudens uppdrag och för att hantera den verklighet vi arbetar och verkar i.

Det har sedan arbetsmiljölagens tillkomst i huvudsak skett tre stora förändringar på svensk arbetsmarknad som har inverkan på skyddsombudens arbete. Den ena är att andelen fackanslutna har minskat, vilket leder till att fler arbetsplatser inte har någon lokal facklig organisation som kan tillsätta ett skyddsombud. Den andra är att företag och arbetsplatser ser annorlunda ut i

dag. Det finns inte lika många stora företag utan i stället flera småföretag med färre än fem anställda. Den tredje förändringen är att det har blivit uppenbart att arbetsmiljöutmaningarna på flertalet arbetsplatser ser annorlunda ut i dag. Hur klassas t.ex. dagens arbetsmiljöutmaningar som psykisk ohälsa, trakasserier och mobbning? Hur långt kan det gå innan ett skyddsombud kan stoppa en arbetsplats där anställda systematiskt trakasseras och mobbas?

Vi vill mot denna bakgrund se över skyddsombudens uppdrag, vilket bör bli föremål för en statlig offentlig utredning. Inriktningen bör vara följande.

De regionala skyddsombuden bör ersättas av en ny och mer ändamålsenligt utformad funktion.

Huvudregeln för de lokala skyddsombuden bör inte längre vara att de ska tillsättas av de lokala arbetstagarorganisationerna utan av arbetstagarerna. Om skyddsombudet är medlem i facket är det positivt. Men det är på arbetsplatser utan kollektivavtal och fackanslutna som behovet av förbättrad arbetsmiljö oftast är som störst, och därför bör det inte vara normerande att vara fackanslutna som skyddsombud. Vi vill verka för att stärka rättigheterna för anställda på de allra mest otrygga arbetsplatserna och därför måste vi öka insatserna för anställda vid företag utan kollektivavtal.

Vidare bör skyddsombuden liksom visselblåsare ha möjlighet till direktkontakt med Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen om arbetsplatsen bryter mot föreskrifter eller lagar. Det är av central betydelse att skyddsombuden kopplas samman med ett förbättrat tipssystem för enskilda löntagare.

Slutligen bör skyddsombuden få ett utökat ansvar för psykisk ohälsa, trakasserier och mobbning. Dessa frågor bör ingå i skyddsombudens utbildning och utvecklas tydligare i skyddsombudens uppgifter.

Vi anser att regeringen bör utreda skyddsombudens verksamhet i enlighet med vad vi anfört ovan.

Liksom utskottet kan vi konstatera att regeringen nyligen överlämnat en proposition med förslag om en utvidgad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden. Våra respektive partier återkommer med ställningstaganden kring det lagförslaget när propositionen bereds i utskottet senare under våren.

11. Skyddsombudens verksamhet, punkt 4 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 5, 6 och 10 samt
avslår motionerna

2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 5,
2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,
2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 6 och
2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 32 och 33.

Ställningstagande

En bra arbetsmiljö är en viktig förutsättning för ett långt och hållbart arbetsliv. De lokala och regionala skyddsombuden spelar en avgörande roll i det arbetet. För att skyddsombuden ska kunna utföra sitt uppdrag behöver de ges goda förutsättningar att verka. I dag finns det betydande hinder för detta. Vänsterpartiet har flera konkreta förslag för att stärka skyddsombudens roll.

För att skyddsombuden ska kunna utföra sitt uppdrag behöver de ges goda förutsättningar för utbildning, vidareutbildning och fortbildning. Så är det inte i dag. Arbetsmiljölagen ger visserligen rätt till ledighet för att genomgå utbildning men i verkligheten ser det annorlunda ut. Många skyddsombud har svårt att både hinna med arbetet och att gå nödvändig utbildning för att kunna utföra sitt uppdrag. Många upplever även att deras rätt till utbildning ifrågasätts av arbetsgivaren. Till skillnad från utskottet anser jag inte att nuvarande lagstiftning är tillräcklig för att garantera skyddsombuden den utbildning de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag. Jag anser därför att regeringen bör återkomma dels med ett förslag där skyddsombudsutbildningens längd regleras i arbetsmiljölagen och uppgår till minst fem dagar, dels med ett förslag på en lagstadgad rätt till vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud motsvarande en dag per år.

Många skyddsombud vittnar också om att de utestängs från planering och riskbedömningar. Därmed riskerar allvarliga brister i arbetsmiljön att inte uppmärksammas och åtgärdas. Det ökar risken för tillbud och olyckor, i värsta fall med dödlig utgång. Byggnads har för att komma till rätta med problemet föreslagit att Arbetsmiljöverket ska kunna utdöma sanktionsavgifter om skyddsombud inte tillåts vara med vid riskbedömningen på det sätt lagen föreskriver. Jag ställer mig bakom detta förslag och anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om att Arbetsmiljöverket ska kunna utdöma sanktionsavgifter mot arbetsgivare om skyddsombud inte tillåts vara med i riskbedömningen enligt 6 kap. arbetsmiljölagen.

När det gäller Vänsterpartiets yrkande om att de regionala skyddsombuden ska få rätt att verka på företag med kollektivavtal även om det tillfälligtvis inte finns någon medlem i den kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisationen vid företaget, välkomnar jag att regeringen alldeles nyligen överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att utvidga tillträdesrätten för de regionala skyddsombuden. Liksom utskottet avvaktar jag utskottets beredning av denna proposition.

12. Uppdrag till Arbetsmiljöverket, punkt 5 (M)

av Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2257 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3 och

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 25 och

avslår motionerna

2019/20:473 av Magnus Manhammar (S),

2019/20:1116 av Peter Persson (S),

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2019/20:2338 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 34 och

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 25 och 27.

Ställningstagande

Vi noterar att utskottet delar den oro över kvinnors arbetsmiljö som vi ger uttryck för i vår motion. En särskilt oroväckande trend är att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat nio år i rad. Det är viktigt att fortsätta förbättra arbetsmiljön för att förebygga ohälsa och olycksfall och motverka att människor utestängs från arbetslivet. Inte minst för att möjliggöra ett längre arbetsliv.

Vi anser att man bör överväga särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom yrkesgrupper med hög frånvaro på grund av sjukdom. Det handlar ofta om s.k. kontaktyrken, inte sällan kvinnodominerade yrken i offentligfinansierad verksamhet såsom sjuksköterskor, vård- och omsorgspersonal eller lärare. Vi välkomnar naturligtvis liksom utskottet Arbetsmiljöverkets särskilda tillsyn inom vård och omsorg som genomförts 2017–2019 och att myndigheten förbereder en ny insats som riktar sig till den högsta ledningen i kommuner och regioner.

Vi anser dock att än mer måste göras och att regeringen därför bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att ytterligare stärka tillsynen av den psykosociala arbetsmiljön och skärpa sanktionerna mot arbetsgivare inom vissa yrkesgrupper.

13. Uppdrag till Arbetsmiljöverket, punkt 5 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2019/20:473 av Magnus Manhammar (S),

2019/20:1116 av Peter Persson (S),

2019/20:2257 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3,

2019/20:2338 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 34,

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 25 och

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 25 och 27.

Ställningstagande

För mig är det avgörande att metoo-rörelsen leder till politisk förändring. Ingen ska utsättas för sexuella trakasserier på sin arbetsplats. Jag välkomnar de insatser som lyfts fram av utskottet, men anser att det krävs ytterligare åtgärder för att motverka sexuella trakasserier i arbetslivet.

En sådan åtgärd är att utöka Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet. Jag beklagar att utskottet inte heller detta år tycks se behovet av förstärkta åtgärder på området utan verkar vara tillfreds med det arbete som pågår. Jag anser att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet.

En annan viktig åtgärd för att motverka sexuella trakasserier i arbetslivet som Vänsterpartiet har föreslagit är att tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en ny lag mot trakasserier i arbetslivet. Detta förslag behandlades nyligen av utskottet i ett annat sammanhang och jag hänvisar till Vänsterpartiets reservation i betänkande 2019/20:AU8.

14. Uppdrag till Arbetsmiljöverket, punkt 5 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 34 och

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 25 och 27 samt avslår motionerna

2019/20:473 av Magnus Manhammar (S),

2019/20:1116 av Peter Persson (S),

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2019/20:2257 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3,

2019/20:2338 av Ida Karkiainen m.fl. (S) och

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 25.

Ställningstagande

Den fysiska arbetsmiljön är viktig för att upprätthålla respekten för skolan som institution och det arbete som elever och lärare utför där. Samma krav bör ställas på skolmiljön som på andra arbetsplatser. Tyvärr har alla kommuner inte klarat av att prioritera skolan som arbetsplats, och lokalerna har på sina håll förfallit bortom det rimligas gräns. Jag anser därför att regeringen bör verka för att Arbetsmiljöverket kontinuerligt gör inspektioner för att upprätthålla en god skolmiljö.

Vidare menar jag att ett sätt att rationalisera Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete, utan att för den skull tumma på säkerheten och arbetsmiljön, vore att införa ett system med arbetsmiljödeklarationer. Efter behandling av Arbetsmiljöverket kan åtgärder vidtas utifrån deklarationens resultat. Förslaget innebär att alla företag inom samma bransch blir behandlade på samma sätt från myndighetens sida. Antalet inspektörer kan minskas och antalet distrikt reduceras. Detta innebär en besparing för statskassan utan att arbetsmiljön försämras. Tvärtom skulle kontrollen bli effektivare och mer rättvis. Jag beklagar att utskottet inte heller i år är berett att prova detta förslag. Jag anser att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppgift att initiera ett pilotprojekt som provar möjligheten med arbetsmiljödeklarationer.

Slutligen anser jag att kvinnors arbetsmiljö behöver lyftas fram och synliggöras på ett tydligare sätt än vad som görs i dag. Till skillnad från utskottet anser jag att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket ett specifikt uppdrag att utifrån den kunskap som finns kartlägga hur kvinnor och män exponeras för riskfaktorer som kan leda till sjukskrivning och utveckla verktyg för hur man kan förebygga dessa riskfaktorer.

15. Företagshälsovården, punkt 6 (M)

av Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2927 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8 och avslår motion

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Moderaterna vill stärka det förebyggande arbetet mot psykisk ohälsa. Det är känt att personer med psykisk ohälsa riskerar att utsättas för fördomar och stigmatisering. Detta i sin tur riskerar att leda till högre barriärer för drabbade människor att söka vård och därtill ökade svårigheter att få ett arbete, vilket i sig kan medföra ökade påfrestningar som försämrar den psykiska hälsan ytterligare.

Färre än hälften söker psykiatrisk vård som de skulle behöva få tillgång till. Färre än hälften får den psykiatriska vård de behöver. Det finns därtill en s.k. genetisk börda när det handlar om såväl psykisk ohälsa som psykisk sjukdom. Det handlar om föräldrar och barn som har samma symptom, diagnos eller sjukdom men vården saknar samordning av dessa fall.

Vi noterar att utskottet framhåller företagshälsovården som en viktig aktör i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Detta är bra, men vi anser att det finns skäl att tydligare betona behovet av behandlingar av psykisk ohälsa.

Vi anser mot bakgrund av det anförda att regeringen bör vidta åtgärder för att pröva möjligheterna att stärka det hälsofrämjande förebyggande arbetet med behandlingar av psykisk ohälsa inom ramen för företagshälsovården.

16. Företagshälsovården, punkt 6 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motion

2019/20:2927 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att företagshälsovården har en viktig uppgift i arbetslivet, inte minst när det gäller att minska antalet sjukskrivningar. På så sätt är en satsning på kvalitetssäkrad företagshälsovård som alla arbetstagare har tillgång till en investering som kan ge positiv utdelning också statsfinansiellt.

Trots en relativt tydlig lagstiftning har allt färre arbetstagare i dag tillgång till företagshälsovård på sin arbetsplats.

Jag välkomnar det arbete som bedrivs, men det är uppenbart att det inte är tillräckligt. Jag anser att alla arbetstagare bör ha tillgång till en kvalitetssäkrad företagshälsovård med branschkunskap som arbetar med strategiskt förebyggande arbetsmiljöarbete. Det är dels en rättvisefråga, dels en förutsättning för att fler människor ska orka arbeta fram till 65 års ålder eller längre. Vidare bör arbetsmarknadens parter ha en central roll i arbetet med att säkerställa att alla arbetstagare får tillgång till en kvalitetssäkrad företags-hälsovård.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser jag att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkunsnig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas.

17. Åtgärder mot ofrivillig deltid, punkt 8 (L)

av Gulan Avci (L) och Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2057 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och

avslår motion

2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Att arbeta deltid kan vara ett frivilligt beslut för att få mer tid till annat. Men så ser inte verkligheten ut i många fall, utan i alldeles för många fall är deltidsarbete ett ofrivilligt val som främst drabbar kvinnor.

Kommuner och regioner har en nyckelroll i att minska den ofrivilliga deltiden, eftersom en stor del av antalet deltidsarbeten finns i kvinno-dominerade yrken i den kommun- och regionfinansierade sektorn. Vi är

medvetna om de insatser för att pressa tillbaka den ofrivilliga deltiden i kommuner och regioner som görs på många håll, men till skillnad från utskottet vill vi öka förändringstrycket ytterligare.

För det första bör kommunerna och regionerna få ett lagstadgat ansvar att regelbundet undersöka om medarbetarna är nöjda med sin anställningsgrad eller om de önskar förändra den (uppåt eller nedåt). Detta görs i dag i många kommuner och regioner som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet, men detta behöver göras generellt. Utifrån dessa kartläggningar bör det finnas ett krav på varje kommun och region att ta fram en handlingsplan för att motverka ofrivillig deltid. Med fördel kan detta integreras i de lönekartläggningar och jämställdhetsplaner som kommunerna och regionerna redan i dag är ålagda att genomföra.

För det andra bör kommuner och regioner redovisa andelen deltider, och andelen ofrivilliga deltider, som en del av sin årsredovisning. Redovisningen ska vara uppdelad på män och kvinnor. Konkret förverkligas detta genom att andelen deltider och andelen ofrivilliga deltider blir en av de upplysningar som ska ingå i förvaltningsberättelsen under avsnittet om väsentliga personalförhållanden. Därmed synliggörs omfattningen av den ofrivilliga deltiden direkt i varje kommun och varje region, vilket blir viktiga fakta för både lokalpolitiker och invånare att granska och debattera.

Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder för att minska den ofrivilliga deltiden i enlighet med vad som anförts ovan.

18. Arbetstidslagen m.m., punkt 9 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2019/20:1620 av Ali Esbati m.fl. (V) och
 2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13–16,
 bifaller delvis motionerna
 2019/20:797 av Amineh Kakabaveh (-) och
 2019/20:3309 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3 samt
 avslår motionerna
 2019/20:13 av Fredrik Lindahl (SD),
 2019/20:991 av Hanna Westerén (S) och
 2019/20:3309 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Naturligtvis håller jag med utskottet om att arbetsmarknadens parter har en central roll när det gäller hanteringen av arbetstidsfrågor, men till skillnad från utskottet anser jag att det behövs tydligare stöd i lagstiftningen som kan utgöra grund för förhandlingar och avsteg i kollektivavtal. Arbetstagarnas skydd i lagen behöver stärkas på flera olika sätt.

Det behövs ett mänskligare arbetsliv med plats för fler, där människor inte slits ut i förtid utan orkar jobba till pensionsåldern. Ett ökat inflytande för arbetstagarna när det gäller arbetstidens förläggning och omfattning är därför av central betydelse för att åstadkomma ett hållbart arbetsliv. Det behövs också bättre förutsättningar för par att leva jämställt.

Kortare arbetstid – en generell arbetstidsförkortning – vore ett avgörande steg i en sådan progressiv och frihetsvidgande utveckling. Jag beklagar att utskottet återigen stänger dörren till att gå i denna riktning. Jag vill i sammanhanget också peka på det förslag som Vänsterpartiet för fram i partimotion 2019/20:2915 om en nationell satsning på arbetstidsförkortning, se betänkande 2019/20:FiU1.

Vidare är det inte rimligt att arbetstagare ska tvingas betala med sin hälsa och fritid för att tillgodose arbetsgivares behov av flexibilitet och precisionsbemanning, som vid delade turer. De försök som berörda fackförbund har gjort för att begränsa delade turer genom avtal har varit bra men det behövs även stöd i lagstiftningen, exempelvis genom någon typ av förbud, som kan utgöra grund för förhandlingar och avsteg i kollektivavtal.

Reglerna om dygnsvila bör även bli bättre och enklare. Det är viktigt med en tydlig skyddslagstiftning för personer som arbetar på obekväma och oregelbundna arbetstider eftersom natt- och skiftarbete sliter hårt på människor. En angelägen fråga är också att se över regelverket och ersättningssystemet för jourtid. Genom en förändring av arbetstidslagen skulle bl.a. de kvinnodominerade yrkesgrupper som drabbas av det nuvarande regelverket för jourtid dels ges möjlighet att arbeta heltid, dels få lön för all den tid då de står till arbetsgivarens förfogande, även jourtid.

Ytterligare en angelägen fråga är att förstärka rättigheterna för arbetstagare vars arbetsgivare omreglerat tidigare heltidsanställningar till deltidanställningar. Arbetsgivarens behov av arbetskraft tillgodoses efter en sådan förändring av att arbetstagarna får arbeta s.k. mertid. I den norska arbetstidslagstiftningen finns sedan 2013 en reglering för att förbättra villkoren för deltidanställda. Regleringen ger deltidanställda som arbetat mertid rätt att utöka sin anställning. En gång per år beräknas den faktiska arbetstiden. Om den är högre än den avtalade deltiden utökas deltidstjänsten. Vänsterpartiet ser positivt på att det finns fackförbund som driver denna fråga i avtalsförhandlingar med arbetsgivarna. För att förbättra villkoren för alla deltidanställda på hela arbetsmarknaden krävs dock en ändring av arbetstidslagen, liknande den som genomförts i Norge.

Jag anser att regeringen bör vidta följande åtgärder för att komma till rätta med ovan nämnda problem på arbetstidsområdet:

- tillsätta en utredning med uppdrag att belysa möjligheterna för en generell arbetstidsförkortning
- återkomma med lagförslag som begränsar s.k. delade turer
- återkomma med lagförslag om ändring av 13 § arbetstidslagen så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6
- se över arbetstidslagen i syfte att den tid som arbetsgivaren förfogar över, då den anställde förväntas vara på en plats som arbetsgivaren anger och som inte är det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete
- återkomma med lagförslag om att ändra arbetstidslagen så att deltidsanställda arbetstagare, som kontinuerligt arbetat mer än sin avtalade sysselsättningsgrad, ges rätt till en sysselsättningsgrad som motsvarar faktiskt arbetad tid.

Särskilda yttranden

1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 3 (C)

Martin Ådahl (C) anför:

I kommittémotion 2019/20:3259 yrkande 6 framhåller Centerpartiet bl.a. att det behövs specifika satsningar på arbetsgivarnas förutsättningar att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete och att ett speciellt fokus bör läggas på små företag.

Som utskottet pekar på har Arbetsmiljöverket uttryckligen i sin instruktion fått till uppgift att ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom sitt ansvarsområde, där de små och medelstora företagens behov särskilt ska beaktas. Att på detta sätt lyfta fram företagets behov ligger väl i linje med vad Centerpartiet förespråkar, och jag väljer därför att inte reservera mig till förmån för det nämnda motionsyrkandet.

2. Skyddsombudens verksamhet, punkt 4 (SD)

Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Angelika Bengtsson (SD) anför:

Sverigedemokraterna vill ta ett helhetsgrepp kring arbetsmiljöfrågorna och anser att dagens arbetsmiljöarbete behöver anpassas till de förändringar som har skett på löntagarsidan där allt fler väljer att inte vara medlem i ett fackförbund.

I kommittémotion 2019/20:824 yrkande 5 föreslår Sverigedemokraterna att fackförbundens företrädesrätt att utse skyddsombud ska avskaffas. Liberalerna är inne på samma linje i kommittémotion 2019/20:2748 yrkande 6 och föreslår en statlig utredning av skyddsombudens uppdrag med inriktningen att den fackliga företrädesrätten att utse skyddsombud ska avskaffas. Vi har i detta ärende valt att inte reservera oss till förmån för Sverigedemokraternas yrkande utan stödjer i stället Liberalernas förslag om att tillsätta en statlig utredning.

3. Skyddsombudens verksamhet, punkt 4 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

I kommittémotion 2019/20:3202 yrkande 33 föreslår Kristdemokraterna att de regionala skyddsombudens arbete ska utvärderas innan regeringen lägger ett förslag om vidgade befogenheter för de regionala skyddsombuden. Jag står naturligtvis bakom detta förslag i sak. Jag kan dessvärre konstatera att regeringen alldeles nyligen har överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att utvidga tillträdesrätten för de regionala skyddsombuden, utan en föregående utvärdering. Jag beklagar verkligen detta och anser det vara direkt olämpligt att lägga fram ett sådant förslag innan verksamheten har utvärderats. Eftersom propositionen nu är överlämnad har jag valt att i detta

ärende inte reservera mig till förmån för Kristdemokraternas förslag om en utvärdering. Jag återkommer till frågan i den kommande beredningen av regeringens lagförslag.

4. Uppdrag till Arbetsmiljöverket, punkt 5 (SD)

Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Angelika Bengtsson (SD) anför:

I kommittémotion 2019/20:2651 föreslår Sverigedemokraterna att Arbetsmiljöverket ska få utökade resurser bl.a. för att ge myndigheten möjlighet att utveckla arbetet med arbetsmiljöinspektörer och arbetsplatsinspektioner. I samma motion föreslår partiet att anslaget till Myndigheten för arbetsmiljökunskap ökas för att förbättra och utveckla arbetsmiljöarbetet på den svenska arbetsmarknaden.

Eftersom dessa förslag behandlades i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2020 utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (bet. 2019/20:AU2) saknar vi möjlighet att reservera oss i detta ärende till förmån för förslagen. Vi står naturligtvis fortfarande bakom dessa satsningar och hänvisar till partiets reservation i det nämnda betänkandet.

5. Åtgärder mot ofrivillig deltid, punkt 8 (C)

Martin Ådahl (C) anför:

Centerpartiet förespråkar i kommittémotion 2019/20:3259 yrkande 7 att deltidsnormen för kvinnor på arbetsmarknaden bryts, bl.a. genom att se över hur arbetsmarknadens parter kan skapa rätt förutsättningar för fler att arbeta heltid.

Som utskottet noterar pågår bl.a. ett partsgemensamt utvecklingsprojekt, Heltidsresan, som drivs av Sveriges Kommuner och Regioner och Kommunal och där målet är att heltidsarbete ska bli norm inom välfärden.

Med hänvisning till de insatser som redan pågår för att pressa tillbaka den ofrivilliga deltiden avstår jag i nuläget från att reservera mig till förmån för det nämnda motionsyrkandet. Jag kommer att noga följa parternas arbete och återkomma till frågan i ett annat lämpligt sammanhang om tillfredsställande resultat inte uppnås.

6. Arbetstidslagen m.m., punkt 9 (SD)

Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Angelika Bengtsson (SD) anför:

Sverigedemokraterna har i bl.a. kommittémotion 2019/20:824 yrkande 2 ett förslag om att avskaffa s.k. delade turer. Detta förslag behandlades av socialutskottet i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2020 utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (bet. 2019/20:SoU1). Vi saknar således möjlighet att reservera oss i detta ärende till förmån för

förslaget, men står naturligtvis bakom det och hänvisar till Sverigedemokraternas ställningstagande i det nämnda betänkandet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:13 av Fredrik Lindahl (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbättringar och andra förslag på åtgärder kring arbetsmiljö och arbetsmarknad för nattarbetare och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:242 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få våra myndigheter att arbeta gränsöverskridande för att minska den psykiska ohälsan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:448 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre arbetsmiljö vid höjd pensionsålder och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:473 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler åtgärder för att förebygga skador av asbest och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:571 av Anna Wallentheim och Hillevi Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljölagstiftningen bör moderniseras och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:683 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klädbidrag till förskolepersonal och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:797 av Amineh Kakabaveh (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att lämna lagförslag om införande av 30 timmar i veckan som ordinarie arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:823 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt årlig uppföljning av arbetsgivare som bedriver SAM (systematiskt arbetsmiljöarbete) och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsgivarens ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad preskriptionstid för arbetsmiljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla fackförbundens företrädesrätt att utse skyddsombud och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:991 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra villkor och arbetsmiljö i kvinnodominerade yrken och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1116 av Peter Persson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett effektivt arbetsmiljöarbete och Arbetsmiljöverkets förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1123 av Åsa Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av arbetsmiljölagen för att minska risken för dödsfall på arbetet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1423 av Leif Nysmed m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omtag för nollvisionen mot dödsolyckor på arbetsplatsen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1620 av Ali Esbati m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att belysa möjligheterna för en generell arbetstidsförkortning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1633 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkunlig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljölagen bör ändras så att regionala skyddsombud får rätt att verka på företag med kollektivavtal även om det tillfälligtvis inte finns någon medlem i den kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisationen vid företaget och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddsombudsutbildningens längd bör regleras i arbetsmiljölagen och uppgå till minst fem dagar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en lagstadgad rätt till vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud motsvarande en dag per år och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en statlig kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om straffansvar för fler arbetsmiljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket ska kunna utdöma straffsanktioner mot arbetsgivare om skyddsombud inte tillåts vara med i riskbedömningen enligt 6 kap. arbetsmiljölagen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka myndighetssamverkan för att stoppa arbetslivskriminaliteten och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att inrätta arbetslivskriminalitetscenter i syfte att stärka det myndighetsgemensamma arbetet mot den systematiska kriminaliteten på arbetsplatserna och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att delade turer bör begränsas genom lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 13 § arbetstidslagen bör ändras så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetstidslagen (1982:673) bör ses över med syftet att den tid som arbetsgivaren förfogar över, där den anställde förväntas vara på en av arbetsgivaren angiven plats som inte är i det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetstidslagen (1982:673) bör ändras så att deltidanställda arbetstagare som kontinuerligt arbetat mer än sin avtalade sysselsättningsgrad ges rätt till en sysselsättningsgrad som motsvarar faktiskt arbetad tid och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1832 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strategi kring nolltolerans mot dödsolyckor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2057 av Johan Pehrson m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare åtgärder för att motverka den ofrivilliga deltiden i kommuner och landsting och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2257 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillse att Arbetsmiljöverket genomför en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom vissa särskilt utsatta yrkesgrupper, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2338 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer ändamålsenlig styrning av Arbetsmiljöverkets tillsyn och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2748 av Gulan Avci m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljöstrategin i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett förebyggande arbete och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över Arbetsmiljöverkets arbete och rutiner för att myndigheten i högre

- utsträckning ska fokusera sina insatser vid arbetsplatser som enligt statistik och forskning är överrepresenterade inom platsolyckor och arbetsmiljöbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur arbetsmiljöföreskrifter i högre utsträckning kan påbjudas hur arbetsplatser kan motverka stress kopplat till psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
 4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket och DO ska underlätta för tips och anmälningar och tillkännager detta för regeringen.
 5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddet för visseblåsare på arbetsplatser och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda skyddsombudens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2927 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet med förebyggande behandlingar gällande psykisk ohälsa inom ramen för företagshälsovård och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kontinuerliga inspektioner av Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3189 av Mats Green m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot kvinnors ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott av normalgraden från två till fyra år och preskriptionstiden för grova arbetsmiljöbrott från fem till tio år och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att stärka tillsynen av och sanktioner för arbetsgivare inom yrkesgrupper med särskilt hög sjukfrånvaro och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdraga åt Arbetsmiljöverket att verka för kvinnors hälsa och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att införa en arbetsmiljödeklaration och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera de regionala skyddsombuden och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera de regionala skyddsombuden innan deras befogenheter vidgas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3259 av Martin Ådahl m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förbättra arbetsmiljön på svenska arbetsplatser genom ökat fokus på stöd till arbetsgivarnas arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsammans med arbetsmarknadens parter skapa förutsättningar för att bryta deltidsnormen för kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3309 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur normalarbetstiden i ett första steg kan sänkas till 35 timmar i veckan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en modell för en stabil samhällsekonomi inom naturens ramar där arbetstid är en regulator för att uppnå ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur normalarbetstiden kan sänkas ytterligare från 35 timmar i veckan och tillkännager detta för regeringen.